

**KLÍČ KE CVIČENÍ
Z UČEBNICE
ČESKÝ JAZYK 4 (44-50)
3. VYDÁNÍ**

**ROZŠÍŘENO O DIGITÁLNÍ KOMPETENCI
UPRAVENO PODLE RVP 2023**

Nakladatelství Nová škola – DUHA

1. c) Jak asi říkala Magikovi maminka, jak mu říkali sourozenci, jak byste mu říkali vy jako kamarádi ve škole?

Řešení: Magiku, Magi, Makčo, Magoušku... Magi, Magu, Magišu... Magu, Magiku, čaroději, Magi...

- e) Který předmět ve škole bude podle vás Magika nejvíc bavit a proč? Diskutujte.

Řešení: Přírodověda – protože je jeho oblečení přírodní, bude se zajímat o přírodu. Vlastivěda – protože ho budou zajímat informace o naší Zemi. Tělesná výchova – je štíhlý, jistě rád sportuje.

1. a) Přečtete si společně báseň. Určete počet slov v jednotlivých verších.

Řešení: V každém verši je 9 slov.

- b) Vyhledejte jednoslabičná a dvouslabičná slova.

Řešení: jednoslabičná slova: Na, čtu, si, na, jih / Na, za, už, o, zem / V, k, si

dvouslabičná slova: tiše, husy / zvoní / polích podzim, mlhu, vaří

- c) Odpovězte na otázky.

Řešení: Který stěhovavý pták je uveden v básni? Jedná se o domácí, nebo volně žijící druh? Husy, volně žijící druhy. Co znamená vyjádření „podzim si mlhu vaří“. Na podzim se často ráno tvoří mlha a leží na zemi.

2. a) Spočítejte slova ve větách. Zapište jejich počet.

Řešení: Zajíc rychle... 9 slov, Babička s... 8 slov, Na letním... 7 slov, Odpoledne... 6 slov.

- b) Slova čtete po slabikách. Slova první věty hláskujete.

Řešení: Za jíc rych le vy bě hl a hned za se zmi zel vkřo ví. Ba bič ka sdě deč kem pės tu jí mr kev, ce ler a pe tr žel. Na let ním tá bo ře jsme cho di li na hou by. Od po led ne pů jde me kle su tr hat bo rův ky.

[Z] [a] [j] [í] [c] [r] [í] [ch] [l] [e] [v] [í] [b] [je] [h] [l] [a] [h] [n] [e] [t] [z] [a] [s] [e] [z] [m] [i] [z] [e] [l] [f] [k] [ř] [o] [v] [í].

- c) Ve větách vyhledejte dvě slova se slabikotvorným *r*, *l*.

Řešení: vyběhl, mrkev, petržel, trhat

- d) Vyhledejte slova, ve kterých hlásku jinak vyslovujeme a jinak píšeme.

Řešení: Rychle – [richle], vyběhl – [vibjehl], hned – [hnet], dědečkem – [djedečkem], pěstují – [pjes- tují], mrkev – [mrkef], houby – [houbi], odpoledne – [otpoledne], půjdeme – [pújdeme], borůvky – [borúfky]

3. a) První dva řádky přepište do sešitu. Určete počet slabik a oddělte je čarami.

Řešení: Zaljílmalvý výlet (6 slabik), dálkolový autobus (6 slabik), letní prázdniny (5 slabik), jalholdolva zmrzlina (7 slabik), velký rybník (4 slabiky), pěkné počasí (5 slabik), lesní palseka (5 slabik), mořské poliběží (5 slabik), výletní parník (5 slabik)

- b) V tučně vyznačených slovech určete druhy hlásek.

Řešení: výlet: v – obojetná souhl., ý – dlouhá samohl., l – obojetná souhl., e – krátká samohl., t – tvrdá souhl.; autobus: au – dvojhl., t – tvrdá souhl., o – krátká samohl., b – obojetná souhl., u – krátká samohl., s – obojetná souhl.; lesní: l – obojetná souhl., e – krátká samohl., s – obojetná souhl., n – tvrdá souhl., í – dlouhá samohl.; kůň: k – tvrdá souhl., ů – dlouhá samohl., ň – měkká souhl.

1. a) Vyřešíte hádanky?

Řešení: 1. Kotě; 2. Měsíc

2. a) Odpovězte na otázky

Řešení: a) Zpěvák. b) Město. c) Květina. d) Oběd. e) Poupě. f) Hříbě.

- b) Víte od jakého počtu obyvatel považujeme obec za město? Ověřte.

Řešení: Od 3000 obyvatel.

- c) Jak nazýváme rostliny, které nevytvářejí květ? (Odpovědi na straně 146)

Řešení: Nekvetoucí neboli výtrusné rostliny.

3. a) Do neúplných slov doplňujte skupiny písmen *dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě*. Slova zapište do sešitu.

Řešení: Osadě, spokojeně, Matěj, pondělí, města, nitě, hraběti, něho, děti, běda setmělo, hvězdy, Matěj, ještě, města.

- b) Zkuste vymyslet nadpis vypravování.

Řešení: Např. Cesta do města.

- c) Myslíte si, že je uvedený příběh celý, nebo je nedokončený? Zdůvodněte.

Řešení: Nedokončený, nevíme, jak dopadl.

4. b) Čarou podtrhněte podstatná jména a určete u nich rod a číslo.

Řešení: hvězdy – r. ž., č. mn.; Hvězda – r. ž., č. j.; světélko – r. stř., č. j.; obloze – r. ž., č. j.; Hvězdy – r. ž., č. mn.; město – r. stř., č. j.; osvětlení – r. stř., č. j.; skutečnosti – r. ž., č. j.; slunce – r. stř., č. j.; sluncí – r. stř., č. mn.; planety – r. ž., č. mn.

1. a) Přečtěte. Zdůvodněte pravopis vyznačených slabik.

Řešení: Sluneční – měkká souhl., hoši – měkká souhl., cíle – měkká souhl., níž – měkká souhl., čím – měkká souhl., zarostlejší – měkká souhl., houští – měkká souhl., místy – tvrdá souhl., houští – měkká souhl., vozíky – tvrdá souhl., nejpernější – měkká souhl., cesty – tvrdá souhl., polední – měkká souhl., řeky – tvrdá souhl., silněji – měkká souhl., záhy – tvrdá souhl., Bobří – měkká souhl.

- c) Chybějící některá důležitá slova pro vypravování příběhu? Pokud ano, doplňte je.

Řešení:

2. Doplňte do každého přirovnání chybějící slovo. Využijte nápovědu. Zdůvodněte pravopis doplněných slov.

Řešení: ve sloupcích: pilný, chytrý, tichý, černý, červený, bystrý

bystrý – po R, tvrdá souhl.; chytrý – po CH, tvrdá souhl., po R, tvrdá souhl.; pilný – po N, tvrdá souhl.; červený po N, tvrdá souhl.; tichý – po T, čteme jako ť – měkká souhl., po CH, tvrdá souhl.; černý – po N, tvrdá souhl.

3. Slovní spojení nahraďte jedním slovem. Slova запиšte.

Řešení: sedm dní – týden; dolní končetiny – nohy; mírný déšť – deštík; přístroj k měření času – hodiny; místnost, kde spíme – ložnice; kvetoucí rostliny – květiny

4. a) Slova ve větách převedte z jednotného do množného čísla. Pracujte podle vzoru. Doplňte *i, í / y, ý*.

Řešení: Veverka šplhá. Veverky šplhají. Tygr utíká. Tygři utíkají. Srnec se skrývá. Srnci se skrývají. Zebra přežvykuje. Zebry přežvykují. Liška číhá. Lišky číhají.

- b) Ve cvičení vyhledejte názvy lesních zvířat.

Řešení: Veverka, srnec, liška.

1. a) Přečtěte si článek. Vyhledejte vlastní jména.

Řešení: Kateřin Krátkých, Dlouhých, Březnice, Rožmitálu, Google, Kateřina Krátká, Bezděkov, Vojtovi, Bezděkov, Rožmitálem, Březnicí.

- b) Za pomoci textu vysvětlíte, co je *vyhledávač na internetu*.

Řešení: Např. Google – internetová stránka sloužící k vyhledávání informací.

- c) Uveďte, jaká dvě *klíčová slova* zadali chlapci z textu do vyhledávače.

Řešení: Kateřina Krátká

2. a) Ze slov ve sloupcích vytvořte správné dvojice a doplňte chybějící písmena. Pište do sešitu.

Řešení: Maxipes Fík, včelí medvídek Brumda, hlavní město Praha, řeka Vltava, sousední stát Slovensko, pohoří Krkonoše.

1. b) Za pomoci textu vysvětlete, k čemu nám slouží *příjmení*.

Řešení: Příjmení slouží k jednoduššímu určování/poznávání/identifikaci/evidenci osob.

c) Přemýšlejte o tom, podle čeho asi vznikla v minulosti příjmení. Proč se v současné době už příjmení neshodují s povahovými a tělesnými vlastnostmi nebo povoláním lidí?

Řešení: Příjmení v minulosti vznikala kvůli evidenci osob. Začala vznikat ve 14. století u šlechty, pak měšťanů a následně sedláků. V r. 1780 bylo příjmení uzákoněno a dostali ho bezzemci a čeledí. Promítala se do nich činnost, kterou osoby dělaly, vlastnosti, které osoby měly, místa či oblasti, ve kterých osoby bydlely.

3. Zopakujte si, jak napsat adresu na pohled nebo obálku, když píšete pozdrav např. rodičům z tábora. Obálku překreslete do sešitu oslovení *Rodina* a vyplňte další údaje.

Řešení: Oslovení, jméno a příjmení, ulice a číslo popisné, město, směrovací číslo. Např.:

The diagram shows a rectangular envelope with a stamp box in the top right corner. Below the stamp box, the address is written in a stylized, cursive font. The address is: *Rodina*, *Tesařova*, *Prokešova 36*, *Brno*. Below the city name, there is a row of five boxes for the postal code, with the first box containing the digit '6' and the others containing '1', '2', '0', and '0'. To the right of the postal code boxes are three vertical bars representing the postal code.

1. a) Přečtete si hádanky. Dokážete je vyřešit? (Odpovědi na str. 146.)

Řešení: 1. Led; 2. Lahev; 3. Pařez.

b) Řešení hádanek запиšte společně na tabuli. Psaní písmen na konci slov zdůvodněte podle vzoru.

Řešení: 1. Led – bez ledu; 2. Lahev – bez lahve; 3. Pařez – bez pařezu.

2. Vytvořte množné číslo podstatných jmen a zdůvodněte tak pravopis. Potom doplňte *p/b*, *t/d*. Pracujte podle vzoru.

Řešení: hřib hnědý – jeden hřib hnědý – mnoho hřibů hnědých; luk a šíp – jeden luk a šíp – mnoho luků a šípů; čerstvý chléb – jeden čerstvý chléb – mnoho čerstvých chlebů; čistý sklep – jeden čistý sklep – mnoho čistých sklepů; mlčet jako hrob – mlčet jako jeden hrob; mlčet jako mnoho hrobů; starý hrad – jeden starý hrad – mnoho starých hradů; krmítko – jedno krmítko – mnoho krmítek; velký hlad – jeden velký hlad – mnoho velkých hladů; polil ho pot – polil ho jeden pot – polilo ho mnoho potů; dřavý sud – jeden dřavý sud – mnoho dřavých sudů.

3. Věty oznamovací převedte na věty rozkazovací podle vzoru. Pište do sešitu.

Řešení: Uklidím si pokoj. Uklid' si pokoj! Vráťím se večer. Vrať se večer! Probudím se včas. Probud' se včas! Chodím vlevo. Chod' vlevo! Posvítím si baterkou. Posviť si baterkou! Přijedu v

červnu. Přijed' v červnu!

4. Řešte hádanky. Odpovědi pište do sešitu.

Řešení: a) úzký; b) obraz; c) pařez; d) nos; e) mráz

UČEBNICE _____ OPAKOVÁNÍ _____ **str. 13** _____ OPAKOVÁNÍ _____

5. Do sešitu pište odpovědi na otázky.

Řešení: a) parůžky; b) do tašky; c) pušku; d) rohožka; e) nožka; f) nůžky.

6. Doplňte *ch/h, s/z*. Zdůvodněte podle vzoru.

Řešení: lehký míč – lehký – lehoučký; hezká kniha – hezká – hezoučká; vlhké prádlo – vlhké – vlhoučké; křehké sklo – křehké – křehoučké; kluzký chodník – kluzký – klouzoučký; naléhavá prosba – prosba – prosebné/prosím.

7. a) Za pomoci básniček sestavte známá přísloví. Zapište je do sešitu.

Řešení: 1. Lež; 2. vlaštovka; 3. vrabec, holub

8. a) Doplňte neúplná slova. Zdůvodněte. Pracujte ústně, potom napište.

Řešení: David (pro Davida) o prázdninách (ň – měkká souhl.) navštívil (ť – měkká souhl.) Slovensko (název státu). Eva byla s rodiči (č – měkká souhl.) ve Španělsku (ň – měkká souhl.). Zbyněk (vlastní jméno) poslal babičce pozdrav z Francie (název státu). Linda se účastnila (ú na začátku slova) soustředění s gymnastickým oddílem (ď – měkká souhl.). Milan si procvičil angličtinu (ť – měkká souhl.) ve Velké Británii a Jitka (j – měkká souhl.) němčinu (ň – měkká souhl.) v Rakousku (název státu). To Lukáš lidem v Maďarsku (název státu) vůbec (ů – upro- střed slova) nerozuměl. Tereza (vlastní jméno) ve Švédsku vyfotila (ť – měkká souhl.) velkou zaoceánskou loď (bez lodí).

b) Z textu vypište jména dětí a seřadte je podle abecedy. Udělejte totéž s názvy zemí.

Řešení: Jména: David, Eva, Jitka, Linda, Lukáš, Milan, Tereza, Zbyněk.

Země: Francie, Maďarsko, Rakousko, Slovensko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie.

c) Vypište do sešitu deset libovolných trojslabičných slov.

Řešení: Prázdninách, navštívil, Slovensko, rodiči, Španělsku, babičce, Francie, oddílem, procvičil, němčinu, Rakousku, Maďarsku, Tereza.

d) Procvičujte orientaci v textu. Ptejte se spolužáků, například: *Kde byl David? Kde byla Eva a kde Tereza? Kdo byl ve Francii? Co dělal Milan?* Vymýšlejte další otázky.

Řešení: David byl na Slovensku. Eva byla ve Španělsku a Tereza ve Švédsku. Ve Francii byl Zbyněk. Milan si procvičil angličtinu ve Velké Británii.

UČEBNICE _____ OPAKOVÁNÍ _____ **str. 14** _____ OPAKOVÁNÍ _____

1. b) Z textu vypište všechny tvary slova *les*.

Řešení: ... do lesa na houby, o les se dobře..., ... význam lesů...

c) Vypište všechna slova příbuzná se slovem *les*.

Řešení: Z lesních plodů..., Pan lesník..., Jeho polesí...

d) Z nabídky vyberte výrazy, které vystihují obsah textu. Říkáme jim *klíčová slova*.

Řešení: babí léto, kamarádi, na houby, ostružiny, lesník Špaček, polesí, okolí Tišnova, význam lesů

PT Jaký význam má les pro člověka? Popište, jak můžete vy sami přispět k ochraně lesa.

Řešení: Vytváří kyslík při fotosyntéze, především pak deštné pralesy, kořeny stromů zpevňují půdu, a tím je chrání proti erozi, mech a kapradiny v sobě hromadí dešťovou vodu, která se postupně vsakuje do země a působí jako protipovodňová ochrana, jsou velkým zdrojem dřeva pro výrobu nábytku, papíru, léčiv a paliva, slouží ke sběru plodin a rekreaci.

2. a) Zopakujte si řady vyjmenovaných slov. Doplňte vynechaná písmena.

Řešení:

a) Bystrý obyvatel Příbyslavi bydlel v malém příbytku. V jeho bytě byl obyčejný nábytek. Obyčejně sedává na zahradě obklopený bylinami. V ohradě pobíhá býk a je slyšet kobylu.

b) Lysý mlynář nerad polyká pelyňkový čaj. Když uslyší hromobití a uvidí blýskání, raději nevychází z mlýna. Libor vzlyká, protože zakopl o lyže a poranil si lýtko. Přitom ztratil plyšového medvídka a rozbil si boty z lýka.

c) My jsme se mýlili, když jsme si mysleli, že pojedeme do Litomyšle. Maminka umyla umyvadlo. Vymetla hmyz a pavučiny. Na dvorku potom pozorovala pobíhající myšku a lenivého hlemýžďe. Nachomýtl se tu soused, který rychle zamykal auto a potom smýkal po zemi pytel brambor. Při opékání brambor jsme rozdmýchali oheň. Na mýtině létalo chmýří.

b) V prvních pěti větách vyhledejte podstatná jména, určete rod a číslo.

Řešení: obyvatel – r. m., č. j.; Příbyslavi – r. ž., č. j.; příbytku – r. m., č. j.; bytě – r. m., č. j.; nábytek – r. m., č. j.; zahradě – r. ž., č. j.; bylinami – r. ž., č. mn.; ohradě – r. ž., č. j.; býk – r. m., č. j.; kobylu – r. ž., č. j.; mlynář – r. m., č. j.; čaj – r. m., č. j.

c) V prvních pěti větách vyhledejte slovesa a určete u nich osobu, číslo a čas.

Řešení: Bydlel – 3. os., č. j., čas min.; byl – 3. os., č. j., čas min.; sedává – 3. os, č. j., čas přít.; pobí- há – 3. os., č. j., čas přít.; slyšet – infinitiv; polyká – 3. os., č. j., čas přít.

d) V prvním odstavci vyhledejte všechna příbuzná slova se slovem *obyčej*.

Řešení: obyčejný, Obyčejně

UČEBNICE ——— OPAKOVÁNÍ ——— str. 15 ——— OPAKOVÁNÍ ———

3. Dokončete neúplné věty. Využijte slova z nápovědy. Doplňte neúplná slova.

Řešení: pyšná, Pytlík, pysk, píchla, pytel.

4. Doplňte slova se skupinou *si, sí/sy, sý*.

Řešení: sytý, sýkora, syrová, synovec, usychá, silnice

5. a) Vyřešte číselné šifry podle klíče. Zdůvodněte pravopis složených slov.

Řešení: Zvyk – příb. slovo od zvykat, povyk – vyjm. slovo, víno – není ani vyjm., ani příb. slovo.

6. a) Vymyslete vhodná slova podle zadání. Napište je.

Řešení: jazyku; Ruzyně; ozývá

- b) Vyhledejte přísloví a vysvětlete ho. Uveďte k němu konkrétní příklad.

Řešení: Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá. – Tak jak se chováme my k ostatním, tak se budou ostatní chovat k nám.

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 16

OPAKOVÁNÍ

1. b) Na základě textu popište, co Lucinka dělala.

Řešení: Psala dopis.

- c) Za pomoci textu vysvětlete, jaké věci se ve skutečnosti skrývají za *slovy kapsička, obrázek se zubatým okrajem, plechová bedna*, která užil Magik.

Řešení: kapsička – obálka, obrázek se zubatým okrajem – poštovní známka, plechová bedna – poštovní schránka

2. c) Co myslela maminka tím, že přijede Martin na bílém koni?

Řešení: Když svatý Martin přijede na bílém koni, znamená to první sních.

- d) Co asi myslel tatínek tím, že se změní čas?

Řešení: Ke změně letního času dochází každý rok během posledního říjnového víkendu. Zimní čas, označovaný jako náš běžný čas, nastává poslední říjnovou nedělí v časných ranních hodinách. V tento den ve 3 hodiny ráno si vrátíme čas zpátky na 2. hodinu. Letní čas pak znovu začne poslední březnovou nedělí.

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 17

OPAKOVÁNÍ

1. Do sešitu vypište slovní druhy. Zvlášť vypište slovní druhy ohebné a zvlášť slovní druhy neohebné. Ke každému uveďte příklad.

Řešení: Ohebné slovní druhy: 1–5, neohebné slovní druhy: 6–10.

2. a) Z přeházených slabik složte slova. Do sešitu vypište podstatná jména.

Řešení: KARKULKA, PRAHA, POHÁDKA, NOSIT, VYPRÁVĚT, MYSLIVEC

podstatná jména: Karkulka, Praha, pohádka, myslivec

3. Z uvedených podstatných jmen tvořte slovesa. Vymyslete s nimi věty.

Řešení: zastavit, parkovat, čekat, předjet, troubit, rozhodnout

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 18

OPAKOVÁNÍ

4. Vyberte slovo, které nepatří do řady. Zdůvodněte.

Řešení: a) opět – příslovce (ostatní slovesa); b) rámus – podstatné jméno (ostatní citoslovce);

c) pravá – přídavné jméno (ostatní podstatná jména)

5. a) Doplňte *i, í/y, ý*. Zapište do sešitu.

Řešení: lýko stromu, houkání výra, zítra bude sychravo, pozítří má být hezky, před mlýnem stojí vysoký strom, mít doma hbité myšky, mísa pomerančů, had hlasitě syčel, slepýš je ještěrka, viděli jsme sýčka i výra

b) Rozhodněte, která slova jsou ohebná a která neohebná.

Řešení: ohebné (1.–5. slovní druh, neohebné 6.–10. slovní druh)

lýko stromu, houkání výra, zítra bude sychravo, pozítří má být hezky, před mlýnem stojí vysoký strom, mít doma hbité myšky, mísa pomerančů, had hlasitě syčel, slepýš je ještěrka, viděli jsme sýčka i výra

c) Určete rod, číslo a pád podstatných jmen ve větě *Je to lýko stromu*.

Řešení: lýko – r. stř., č. j., 1. p.; stromu – r. m., č. j., 2. p.

6. a) Přečtěte si básničku. Podtržená slova rozdělte do tří sloupců na A. podstatná jména, B přídavná jména, C číslovky.

Řešení: podstatná jména: ptáci, plic, pravěku, buzení, spáčům, deku; číslovky: sto šest, sto sedm, tisíc; přídavná jména: plných

b) U podstatných jmen určete rod a číslo.

Řešení: ptáci – r. m., č. mn.; plic – r. ž., č. mn.; pravěku – r. m., č. j.; buzení – r. stř., č. j.; spáčům – r. m., č. mn.; deku – r. ž., č. j.

c) Vyhledejte slovesa. Určete u nich osobu a číslo.

Řešení: zpívali – 3. os., č. mn.; křičeli – 3. os., č. mn.; říkám – 1. os., č. j.; stahuje – 3. os., č. j.

d) Slovní spojení *stahovat spáčům deku* nahradte slovem souznačným.

Řešení: Vzbudit.

7. b) V textu podtrhněte podstatná jména. Ptejte se na ně pádovými otázkami a určete, v jakém jsou pádu.

Řešení: předchůdce – Kdo co? 1.p., člověka – Koho čeho? 2.p., pračlověk – Kdo co? 1.p., tlupách – V kom čem? 6.p., plody – Koho co? 4.p., lov – Na koho co? 4.p., zvěře – Koho čeho? 2.p., nástroje – Koho co? 4.p., skřeků – Koho čeho? 2.p., pračlověka – Z koho čeho? 2.p., člověk – Kdo co? 1.p., typu – Koho čeho? 2.p.

c) Rozhodněte, zda jsou uvedené výrazy podstatné pro pochopení obsahu textu – zda jsou to *klíčová slova*.

Řešení: pračlověk, tlupy, lov zvěře, jednoduché nástroje, skřeky, člověk dnešního typu

d) Z uvedeného výčtu vypište slova, která nejsou podstatná pro pochopení významu textu. Svoje zápisy porovnejte.

Řešení: sběr plodů, nahánění mamutů,, pěstní klín

Uč., str. 19–28 | II. NAUKA O SLOVĚ

UČEBNICE

str. 19

1. b) Na tabuli napište řešení obou hádanek. Řekněte, kterým písmenem se liší první dvojice slov a kterými dvěma písmeny se liší druhá dvojice slov.

Řešení: rak – drak (d – navíc), den – týden (tý – navíc)

- c) V hádankách vyhledejte slovo *věděl*. Kolik má písmen? Kolik má hlásek?

Řešení: Věděl – 5 písmen, 7 hlásek

2. Rozlište význam slov v obrázcích. Doplněte je do vět. Doplněná slova pečlivě přečtěte a zřetelně vyslovujte krátké a dlouhé samohlásky.

Řešení: posílá, posila, nános, Nanos, Odval, odvál

3. Každá básnička vám napoví dvě slova, která se liší jednou hláskou. Zapište je a řekněte, v čem se dvojice slov liší. Vysvětlete jejich význam. (Řešení s. 146.)

Řešení: 1. koš (proutěná nádoba, třeba na ovoce) – kos (černý pták)

2. můra (noční motýl) – kůra (vrchní část kmene stromů)

UČEBNICE

str. 20

1. Opravte přísloví, vyznačená slova nahraďte vhodnými slovy souznačnými.

Řešení: volá, jámu, nohy

2. Přečtěte si vypravování. Vyhledejte dvojice protikladných slov.

Řešení: Den × noc, tma × světlo, horko × zima, vysoký × nízký

3. a) Vyznačená slova nahraďte slovy protikladnými. Věty napište.

Řešení: V řídkém lese stála nová chaloupka. V ní žila pěkná/hezká mladice / mladá žena. Měla bílého havrana. Chodila v nových čistých šatech. Všichni ji měli rádi. (Každý ji měl rád.)

- b) Vysvětlete význam slova *opak*.

Řešení: protiklad

4. a) Přečtěte si úryvek. Vyhledejte v něm slovo, které se příliš často opakuje.

Řešení: Opakuje se slovo říct.

- b) Vyhledané slovo nahraďte slovy souznačnými. Znovu přečtěte.

Řešení: oznámila, Vyzvala, povykládá, opakoval, povídá, vyjmenuj

1. b) V textu vyhledejte dvojice souznačných slov.

Řešení: pán || muž, klouzačka || skluzavka

2. d) Slovo *čáry* z nadpisu vypravování nahradte slovem souznačným.

Řešení: čáry || kouzla

1. a) Přečtěte věty. Vysvětlete význam vyznačených slov v každém sloupci.

Řešení: Koupil si lístek do kina. – vstupenku; Pod keřem ležel suchý lístek. – list ze stromu; Tatínek hraje na klavírní křídlo. – piano; Ve fotbale hraju levé křídlo. – strana hřiště; Chtěl bych nové kolo. – bicykl na ježdění; Závodníci už běží třetí kolo. – okruh, ovál; Chystáme vánoční besídku. – večírek, oslavu; Tatínek v zahradě postavil besídku. – altán; Z peněz na dárky už mi zbyla jenom koruna. – 1 Kč, peníze; V muzeu byla vystavena i královská koruna. – koruna jako klenot.

- b) Dokážete u některých vyznačených slov najít ještě další význam?

Řešení: lístek – dopis; křídlo – dveře u skříně, vstupní dveře mají křídla, ptačí křídlo; kolo – vodní, šlapací, kormidelní, okresní tanec, krajské kolo; besídka – lehká krytá zahradní stavba, (besedovat) rozprava; koruna – koruna stromu

2. a) Uvedená slova užijte ve dvou větách tak, aby měla v každé jiný význam. Společně věty porovnejte.

Řešení: List – část pádla, na stromě, papíru, psaní; Kohoutek – od slepičky, na umyvadle u baterie; Klíč – od dveří, náradí, řešení cvičení; Zuby – na zipu, na pile, lidské; Roh – u dveří, kozí roh (paprika), koza má roh, hudební nástroj, kout místnosti

- b) Napište tato mnohoznačná slova na tabuli do sloupečku a připisujte k nim čárku za každý význam, který jste vymysleli. Ke kterému slovu jste vymysleli nejvíce významů?

Řešení: Viz cv. 2. a).

3. a) Ve větách vyhledejte slova mnohoznačná a vypište je.

Řešení: tabulky, uzel, klíčem, zámkem, jablko, koleno, jazyků

1. a) Na každém řádku vyhledejte nespisovná slova.

Řešení: a) šutr; b) pokec, scuk; c) fuška, makačka; d) kér, bejvák

- b) V jakém významovém vztahu jsou slova na řádku?

Řešení: Slova souřadná.

- c) Ke slovům v prvním řádku vymyslete slovo nadřazené.

Řešení: nerosty (minerály)

d) Určete druhy hlásek ve slově *setkání*.

Řešení: s – obojetná souhl., e – krátká samohl., t – tvrdá souhl., k – tvrdá souhl., á – dlouhá samohl., ň – měkká souhl., í – dlouhá samohl.

2. a) Ve větách vyhledejte nespisovná slova a nahraďte je spisovnými.

Řešení: díváš, kalhoty, rozlil, nepořádek, mluvit, dostal trojku, úplně vyčerpaný, ponožky, ukradnul

3. a) Přečtěte si tři řady nespisovných slov. U každé řekněte, kde se s těmito slovy můžete setkat. Uvedená slova nahraďte slovy spisovnými.

Řešení: a) ve škole – vysvědčení, anglický jazyk, ředitel(ka), učitelka, český jazyk, žákovská knížka, pětka; b) ve sportu – míč, basketbal, obránce, brankář, kopat, národní tým; c) při cestování – batoh, auto, dovolená, výlet do přírody, koupat se, loudat se / chodit v přírodě

UČEBNICE

str. 24

1. a) Přečtěte si vypravování. Pozorně čtěte tučně vyznačená slova. Rozhodněte, zda jsou to slova lichotná, nebo hanlivá.

Řešení: Slova jsou lichotná.

b) Text přečtěte znovu. Slova citově zabarvená přitom nahraďte slovy bez citového zabarvení.

Řešení: pes, kočka, polévka, maso, knedlíky, narozeniny, oběd, trochu, břicho

2. V každé větě vyhledejte slovo záporně zabarvené (slovo hanlivé). Nahraďte je slovem bez citového zabarvení a větu znovu přečtěte.

Řešení: rukama, pozorovatelů, pusy, boty, dítě

3. Slova ze závorek nahraďte slovy lichotnými.

Řešení: tetičky, tvářičky, vlásy, mašličkou, bříško, hláskem

4. a) U každé trojice rozhodněte, které ze slov je neutrální, hanlivé, lichotné.

Řešení: a) pes – neutrální, pejsánek – lichotné, psisko – hanlivé; b) jíst – neutrální, papat – lichotné, žrát – hanlivé; c) barabizna – hanlivé, dům – neutrální, domeček – lichotné

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 25

OPAKOVÁNÍ

1. a) V každé větě vyhledejte slovo mnohознаčné. Vyhledaná slova запиšte na linku.

Řešení: měsíc, hvězdy, špunt, jazyk, zuby, zámek, ručičky, houba

b) Uvedená slova nahraďte slovy protikladnými.

Řešení: Ostré × tupé, hubené × tlusté

c) Vypište dvě slova nespisovná.

Řešení: špunt, pižlat

d) Vyhledejte a запиšte slovo citově zabarvené.

Řešení: špunt, ručičky

UČEBNICE

str. 26

1. b) Víte, co je to čtečka elektronických knih a k čemu slouží? Máte s ní nějakou zkušenost?

Řešení: Čtečka elektronických knih je mobilní zařízení určené pro čtení e-knih, které vzniklo jako alternativa ke klasickým tištěným knihám.

UČEBNICE

str. 28

2. b) Uvedte důvody, proč lidé chovají domácí mazlíčky.

Řešení: Pro zábavu, aby se měli o koho starat, pro výcvik na závody, aby se necítili opuštěni – především starší lidé, pro záchranu ze psích útulků.

Uč., str. 29–40 | III. STAVBA SLOVA

UČEBNICE

str. 29

1. Přečtěte si vypravování. Pozorně přečtěte tučně vyznačená slova. Určete společný kořen těchto slov.

Řešení: -let-

2. Tučně vyznačená slova ze cvičení č. 1 pište na tabuli. Vyznačte v nich předponu, kořen, příponovou část. Jsou tato slova příbuzná? Zdůvodněte.

Řešení: let-adlo, let-ectví, let-ouny, let, let-adle, let-ecké, od-let, pří-let, let-ištích, let-ištní, let. Slova jsou příbuzná, protože mají všechna stejný kořen -let- a jsou si podobná významem.

3. Vymyslete dvě slova s danou předponou.

Řešení: Např. od- odcestovat, odpadnout; do- dochovat, docestovat; za- zapadat, zatancovat

4. a) Porovnejte dvojice slov. Rozhodněte, které obsahuje předponu.

Řešení: bezzubý, zalesněný, ulovit, rozcestí, rozhledna, odchod

b) Slova ve dvojici porovnejte a rozhodněte, zda jsou si významem blízká.

Řešení: Nejsou si významově blízká: bezzubý – zubatý, cestovatel – rozcestí, odchod – chodník

Jsou si významově blízká: zalesněný – lesnatý, hledět – rozhledna, lovec – ulovit

c) U každé dvojice vyhledejte část, kterou mají tato slova společnou (kořen).

Řešení: Bezzubý – zubatý, zalesněný – lesnatý, lovec – ulovit, cestovatel – rozcestí, hledět – rozhledna, odchod – chodník

d) Tvoří každou dvojici slova příbuzná? Zdůvodněte.

Řešení: Každou dvojici tvoří slova příbuzná, protože mají stejný kořen a jsou si významově blízká.

5. Ke kořenu slova přidejte příponu -*ník* nebo -*ář* a tvořte podstatná jména (názvy povolání). Zapište je do sešitu. Řekněte, co kdo dělá.

Řešení: zedník, truhlář, opravář, hodinář, závodník, dělník, kovář

6. Uvedená slova rozepište do tabulky.

Řešení: kop-at, vý-kop, pří-kop, pře-kop-at, za-kop-at; dech, ná-dech, vý-dech, od-dych-ovat, vy-dech-nout

7. V každém řádku vyhledejte slova příbuzná. Zapište je do sešitu a barevně v nich vyznačte kořen, předponu a příponovou část.

Řešení: a) led-ní, led, led-ovec, led-ňáček, led-en, led-ový, led-nice;
b) po-stav-it, novo-stav-ba, stav-itel, stav-ějí, stav-ba;
c) kost-livec, kost-ní, kost-ra, vy-kost-it; d) bydl-et, bydl-iště, bydl-o, za-bydl-ený, vy-bydl-ený

8. Doplňte vynechaná písmena. Podtrhněte slova citově zabarvená.

Řešení: nosíček, pytlík, miminko, prosíme, chlapík, pusinka, zlobí, malinká, rostlina, pobavit, barvička, já nevím, červík, droboulínk^y.

9. Doplňte vynechaná písmena a napište je do sešitu. Vyznačte v nich kořen a příponovou část. Zdůvodněte pravopis.

Řešení: krabička na dárek, prosí nás o to, pohádkový trpaslík, nosit batoh na zádech, maminka ho vozí do školy, pomalu se přízpůsobit, kudrlínky ve vlasech, malý nosík, trvalé bydliště

krab-ička, pros-í, trpasl-ík, nos-it, mam-inka, vo-í, pří-způsob-it, kudrl-inky, nos-ík, bydl-iště;
Všechna slova obsahují příponu, ve které se vždy píše měkké i, í.

1. b) Všimněte si zeleně vyznačených slov. Určete jejich slovní druh.

Řešení: pod, od, bez, bez – předložky

c) U modře vyznačených slov určete předponu a kořen. Jak píšeme tato slova?

Řešení: pod-chod, od-chod, bez-problém-ová, bez-starost-ně – Předponu píšeme vždy dohromady se slovem na rozdíl od předložky.

2. a) S uvedenými předložkami a podstatnými jmény utvořte předložková spojení. S těmito slovními spojeními vymýšlejte věty.

Řešení: do lesa, do chaloupky, na lopatu, na strom, s lopatou, s tatínkem, k chaloupce

b) Ze které pohádky mohou být uvedená slova?

Řešení: Perníková chaloupka

3. Uvedené předpony spojte s vhodnými částmi slova a tvořte slova nová.

Řešení: dovoz, dojem, odvoz, vývoz, výkon, závoz, zákon, zájem, vjem

4. Rozhodněte, zda je v závorce předložka, nebo předpona. Pracujte nejprve ústně. Potom slova s předložkou i předponou přepište do sešitu.

Řešení: povolit, po vodě, pod vodou, podvodník, od vody (odvody daní), odpověď, zamést, za domem, nad lesem, nadbytek, v láhvi, vběhnout, do dveří, donést, před rokem, předklon, na ruce, nanosit

UČEBNICE

str. 32

1. b) Vypište tučně vyznačená slova. Vyhledejte a vyznačte v nich předpony. Za pomoci tabulky řekněte, co mají tyto předpony společného.

Řešení: Od-jeli, nad-skočili, od-jíždějícím, před-časně, pod-vodníci, od-běhnout. – V těchto předponách píšeme vždy písmeno d.

2. a) Doplňte vhodnou předponu.

Řešení: nadpis, předpisy, od/přinést, přeložit, přednesla, podpis, podložil, předložil

b) Mezi slovy s doplněnou předponou vyhledejte dvě skupiny příbuzných slov. Určete jejich společný kořen.

Řešení: dopis, předpis, podpis; přinést, přednesla; přeložit, podložit, předložit

3. a) Uvedené předpony spojte s vhodnými částmi slov. Slova napište.

Řešení: oddaný, oddech, oddělení, poddaný, Doddůstojník

UČEBNICE

str. 33

1. c) Z básničky vypište všechna slova s předponou *pra-*. Je tato skupina hlásek předponou i v podtržených slovech? Zdůvodněte.

Řešení: pravěku, prakluci, pradívky, pralese, prařece, praškole, prasešitech, pralinky prakluk, praškolník, prabrouků. V podtržených slovech tato skupina předponou není.

2. Přemýšlejte, které současné vyučovací předměty by mohly využít děti v pravěké škole. Které by naopak nepotřebovaly? Navrhněte vyučovací předměty, které by byly nezbytné pro přežití lidí v pravěku.

Řešení: Využitelné př. – přírodověda, matematika, (fyzika), tělesná výchova, pracovní činnost, hudební výchova. Nevyužitelné př. – český jazyk, vlastivěda. Navrhnuté př. – jak chytat a opracovat chycené zvíře, vaření na ohni, stavba plavidel a dopravních prostředků z kamene a dřeva.

UČEBNICE

str. 34

1. b). Zapište vyznačená slova. Vyhledejte v nich předpony a zapište je na tabuli. Za pomoci tabulky řekněte, co mají tyto předpony společného.

Řešení: bezvládné, rozporcovat, rozdělili, bezpečí, vzplane. V předponách roz-, bez-, vz- píšeme vždy písmeno z

2. Vymyslete tři slova s danými předponami.

Řešení: Např. roz – rozpustit, rozmrazit, rozmazlený, bez – bezvadný, bezstarostně, bezpečný, vz – vzejít, vzpomínka, vzdálený

3. Doplňte vhodnou předponu, pište do sešitu. Výběr předpon: *vz-*, *bez-*, *roz-*.

Řešení: roztavené železo, vztyčená vlajka, rozsypaná mouka, rozjetý vlak, bezplatné ošetření, bezvadný výlet, rozsadit žáky v lavici, rozmysli si to, obilí vzklíčilo

4. a) Každou předponu spojte s vhodnými částmi slov. Vytvořená slova запиšte.

Řešení: roz – rozchod, rozsvítit, bez – bezmocný, bezpečí, vz – vzdech, vztyčit

UČEBNICE

str. 35

5. Rozhodněte, zda je v závorce předložka, nebo předpona. Pracujte nejprve společně. Potom slova s předložkou a předponou přepište do sešitu. Pomáhejte si vložením slova.

Řešení: bezbolestný, bez důvodu, bez omluvy, bezbarvý, bez barvy, bez zubů, bezzubý, bez domova, bezdomovec, bez vady, bezvadný

6. Pracujte s Pravidly českého pravopisu. Vyhledejte v nich slova podle zadání.

Řešení: Např. a) bezvadný, bezvaječný, bezvýsledný; b) rozhádaný, rozhrabaný, rozhybaný; c) vzpamatovat, vzpomínat, vzplanout

7. Oddělte jednotlivá slova a věty napište do sešitu.

Řešení: Dítě bezstarostně poskakovalo. Na ten výlet budeme vzpomínat. Rozzlobilo mě jeho bezohledné chování. Žárovka se rozzářila.

8. Napište jedním slovem, jaký kdo je nebo jaké co je. Využijte předpony *bez-*, *roz-*.

Řešení: bezzubá babička, bezstarostná dovolená, bezproblémová práce, rozzuřené dítě, rozzlobená maminka, rozsvícené světlo

9. a) Doplňte vynechaná písmena. Odůvodněte. Potom napište jako diktát.

Řešení: Václav chodí rozcuchaný. David je bezstarostný člověk. My můžeme být bez starostí. Dnes je bezvětrí. Nebud' bezohledný k ostatním spolužákům. Slepýš je beznohá ještěrka. Ráno se vzbud' brzy. Tulipán rozkvetl. Sestra se rozvedla. Roztříd' ty ponožky, prosím.

b) V textu vyhledejte slovesa, která něco přikazují nebo zakazují, a podtrhněte věty rozkazovací.

Řešení: Nebud' bezohledný k ostatním spolužákům. Ráno se vzbud' brzy. Roztříd' ty ponožky, prosím.

UČEBNICE

str. 36

1. b) Z textu vypište tučně vyznačená slova. Čarou u každého z nich vyznačte předponu. Potom u nich určete společný kořen.

Řešení: ob-jevit, ob-jevů, ob-jevitelské, ob-jevena, ob-jevy, ob-jev

2. K daným kořenům slov přidávejte předpony *ob-/v-*. Slova napište.

Řešení: objev, objet, objednat, objem, objezd, objevit, vjet, vjem, vjezd

3. V řadě písmen vyhledejte slova a vypište je. Vyznačte v nich předponu.

Řešení: ob-jednat, o-bíhat, ob-jednatel, ob-jev, ob-letět, o-běžnice, ob-jezd, o-hlásit

4. Slova zapište do dvou sloupců. Do prvního pište slova, ve kterých je předpona *ob-*, *v-*. Do druhého pište slova, ve kterých tyto předpony nejsou.

Řešení: S předponou: obletět, obložit, obtočit, objev, vložit, objednávka, objemný, objezd, vjezd, vjet. Bez předpony: obrázek, obyvatel, obličej, vědět, oběd, věnec, věstec

5. a) Rozdělte se do dvojic. Pracujte s *Pravidly českého pravopisu*. Vyhledejte slova podle zadání. Zdůvodněte pravopis těchto slov.

Řešení: a) objednat – vyjednat, projednat, jednání; b) oběh – běhání, výběh, běhat; c) vjezd – jezdit, jezdeckví; d) vědět – vědec, vědecký, nevědět

Objednat, vjezd a jejich příbuzná slova mají předpony, které se setkávají s kořenem slova začínajícím na je píšeme bje, vje. Oběh, vědět a jejich příbuzná slova píšeme s bě, vě.

6. a) U neúplných slov rozhodněte, zda mají předponu. Řekněte, jestli v nich napíšete *ě*, nebo *je*. Potom napište do sešitu.

Řešení: významný vědec, v-jezd do garáže, obědváme v pravé poledne, důležitý ob-jev, věrný přítel, v-jet na dálnici, všeset obraz na stěnu, ob-jet zahradu, ob-jednat si zboží, oběma rukama, ob-jednávkový list, krevní oběh

b) V textu vyhledejte skupiny příbuzných slov. Zapište je.

Řešení: vjet, objet / objednat, objednávkový

7. Do vět dosadte slova z nápořvdy. Doplněte v nich *ě/je*. V neúplných slovech doplněte *i, í/y, ý*.

Řešení: V restauraci jsme si objednali smažený sýr. K obědu budeme mít rybu a hranolky. Silné mrazy si vyžádaly oběti na životech. K významným objevům patří vynález letadla. Vaši písennou objednávku vyřídíme do týdne. Na obloze se objevila první hvězda nazývaná Večernice.

9. Doplněte *ě/je*. Napište do sešitu. Zdůvodněte pravopis. Potom pište jako diktát.

Řešení: Náměstí objel po kruhovém objezdu. Hřiště oběhl po běžecké dráze. Oběd všem chutnal. Došel nám objemný balík. Objevili jsme kuchařku po prababičce. Věděl jsi o té objednávce? Kdy bylo objeveno očkování?

1. b) Jakou předponu mají tučně vyznačená slova? Zdůvodněte pravopis.

Řešení: Vy – předpona, která se řadí mezi vyjmenovaná slova po v. Vždy píšeme -y.

c) Kdo je *Ferda* a kdo je *Pytlík*? Uvedte jejich hlavní vlastnosti.

Řešení: Ferda Mravenec a Brouk Pytlík jsou postavy z knih Ondřeje Sekory. Ferda je nebojácný, chytrý a vynalézavý, vždy si ví rady. Pytlík se chvástá svými vědomostmi, všude byl a všechno zná, převážně však jen teoreticky, v praxi je to obvykle zbrklý popleta.

d) Za pomoci uvedených výrazů převyprávějte příběh.

Řešení: Individuální.

e) Chybějí některá důležitá slova pro vypravování příběhu? Pokud ano, doplňte je.

Řešení: Individuální.

2. a) Utvořte slova s předponou *vy-*, *vý-*. Zapište je do sešitu.

Řešení: vykácet, vyčerpat, vylézt, výbuch, výhoda, význam, výlevka

3. Ve slovech se pomíchaly slabiky. Složte je a vyznačte v nich předponu.

Řešení: vý-mysl, vý-roba, vy-spat, vy-tvořit, vy-mýšlet, vy-pátrat, vy-nálezce, vy-nikající

4. V podtržených slovech určete předponu. Nahrďte ji předponou *vy-*, *vý-*. Věty se změněnými slovy napište.

Řešení: Vyskládej si oblečení. Vymaloval jsem několik obrázků. Vylepování plakátů je tu zakázáno. Tatínek spravil vyviklanou židli. Na zahradě chceme vysadit nové stromy. Tady se nachází výjezd pro auta.

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 39

OPAKOVÁNÍ

1. b) Z textu vypište tři slova s předponou.

Řešení: usychají, opadávat, odletěli, přečkají, vydrží, vykrmí, nabere

c) Spočítejte, kolik je v ukázce předložek.

Řešení: V ukázce je 10 předložek.

d) Vyhledejte dvě slova příbuzná.

Řešení: ryby – rybníků, podzim – zimu

2. a) Doplňte vhodné předložky a předpony.

Řešení: Venku lijí jako z konve. Musím se rychle vzbudit a vstávat. Slyším, jak v předsíni táta před odchodem do práce uděluje příkazy bratru Pepovi. Pepa napomíná rozpustilého psa Gregora. Ten je rozzlobený, potřebuje nutně vyvenčit. Není to ale jednoduché. Po silné vichřici leží na dvoře tyče z polámaného plotu a na silnici před domem je vyvrácený strom.

Uč., str. 41–56 | IV. VYJMENOVANÁ SLOVA

UČEBNICE

str. 41

2. Doplňte *i*, *í*/*y*, *j*. Odůvodněte.

Řešení: Byl, bych, kdybychom, pobývat, bytě, bychom, bývat, být, aby, nebýt, kdybych, byl býval, byl, bych

3. a) Vyberte vhodné slovo ze závorky. Pište do sešitu.

Řešení: být, bít, dobyli, dobila, pobyla, pobilo, nabil, nabyla

- b) Vysvětlete, kdo byli *Přemyslovci*?

Řešení: Přemyslovci byli první český knížecí a královský vládnoucí rod, jehož panovníci byli svým původem z Čech. Vládli od 9. do počátku 14. století.

4. Doplňte *i, í / y, ý*. Odůvodněte.

Řešení: strakatý býk, malý býček, bílá mlha, chlapec zlobil, hbitě pobíhal, nové bydliště, několikadenní bitva, vaječný bílek, abych nezapomněl, oblíbil si knihu, obyčejný den, hodiny bijí, přebytečný nábytek, bílá barva, rozbité obydlí, bydlí v obci Bystře, velký zbytek, kobyłka zelená

5. Ve větách najděte čtyři skrytá vyjmenovaná slova.

Řešení: a) Kde jste **byli na výletě**? b) Aničko, **byla** dnes Jana na hřišti? c) **Pěkná by** tekla voda v řekách, **kdyby** tam lidé nevypouštěli jedovaté látky.

1. Přečtěte si básničku. Vypište na tabuli do jednoho sloupce vyjmenovaná slova po *l* a slova s nimi příbuzná, do druhého slova s *i, í* po *l*. Odůvodněte.

Řešení: 1. sloupec: mlýnem, blýská, slyším, blýskání, mlynář, mlynářkou

2. sloupec: líska, mlít, mít – nejsou vyjmenovaná ani příbuzná slova

2. a) Řekněte, zda v neúplných slovech z nápovědy napíšete *i, í*, nebo *y, ý*. Potom spojte slova z ježků s vhodným slovem z nápovědy.

Řešení: v dále se blýská, blízký les, ořechy z lísky, pták lyska, semlít obilí, mlýnské kolo

3. a) Doplňte *i, í / y, ý*.

Řešení: U potoka byl mlýn. Žili v něm mlynář s mlynářkou. Lidé zblízka i zdaleka sem chodili mlít obilí. Slyšíš? Blýská se a hřmí. Lidčin dědeček je nedoslýchavý. Chtěl umlít kávu na staro-bylém mlýnku. Libor litoval, že byl líný. Olina má blýskavé náušnice. Jsme už blizoučko. Přiblížil se neslyšně. Poslyš, nechceš nám pomoci?

- b) Ve větách podtrhněte příbuzná slova se slovy *mlýn, slyšet*.

Řešení: mlynář, mlynářkou, slyšíš, nedoslýchavý, mlýnku, neslyšně, poslyš

1. V básničce vyhledejte vyjmenovaná slova a slova s nimi příbuzná. U příbuzných slov určete, ke kterému vyjmenovanému slovu patří.

Řešení: nezamyká – zamykat, mýt, mýlí – mýlit se, myslí – myslet, nachomýtnul se – nachomýtnout se, syn, myš, chmýří, hlemýžď, poslyšte – slyšet, nevyvede – předpona vy, bylo – být, hmy- zu – hmyz, smyku – smýkat, mýtinu – mýtit

2. Ke každé řadě příbuzných slov přiřaďte patřičné vyjmenované slovo.

Řešení: a) mýtit; b) mýlit se; c) smýkat

3. Vyberte vhodné slovo ze závorky. Doplňte *i, í/y, ý*.

Řešení: Milan, mít, mýt, umývárně, mi, My, se zmýlili, Milá, maminko, Michala, myla, se myji, miji, mývala, mívala, nejmilejší

UČEBNICE

str. 47

1. a) Přečtěte si příběh nejprve potichu. Uspořádejte správně slova ve větách a příběh přečtěte nahlas.

Řešení: Pepík klopýtal nočním šerem s pytlem na zádech. Cesta byla zarostlá pýrem. Mezi pýrem se plazil slepýš. Na nebi se třpytily hvězdy. Vzduchem létali neslyšně netopýři. Pepík byl nebezpečný pytlák. Často se pyšnil svými úlovky. Té noci silně voněl pyl. Pytlák z toho kýchl, až psa myslivcova vyplašil. Ten začal pilně štěkat. Bylo po pytlačení. Pytlák se pýřil studem. Zpytuje své černé svědomí. Za svoje činy musí pykat.

b) Do sešitu nebo na tabuli vypište vyjmenovaná slova po *p* a slova s nimi příbuzná. Která vyjmenovaná slova v textu chybějí?

Řešení: klopýtal, pytlem, pýrem, pýrem, slepýš, třpytily, netopýři, pytlák, pyšnil, pyl, pytlák, pytlačení, pýřil, pytlák, zpytuje, pykat; V textu chybí: kopyto, pysk.

2. a) Přečtěte si zadání testových úkolů. Řekněte, jaké písmeno doplníte v neúplných slovech.

Řešení: 1. slepýš, 2. netopýr, 3. opylovače, 4. kopyto

b) Rozdělte se do dvojic. Společně запиšte řešení úkolů. Výsledky navzájem porovnejte. Který úkol byl pro vás nejobtížnější? Zdůvodněte.

Řešení: 1. a) ještěrky; 2. b) létající savec; 3. a) včely, motýli a mouchy; 4. b) např. tur domácí, kůň domácí

UČEBNICE

str. 48

3. Dopište vhodné slovo a doplňte *i, í/y, ý*. (Využijte nápovědu z lístečků.) Pište do sešitu.

Řešení: Hltavě pil, až se zalykal. Včely přenášejí pyl z květu na květ. Mezi špatné lidské vlastnosti patří pýcha. Po dlouhém běhu mě často píchá v boku. Květy může opylovat hmyz nebo také vítr. Uřezanou trubku musíme opílovat.

4. Uvedené dvojice slov užit ve větách.

Řešení: Na spodním pysku se mu udělal opar. / Na písku je spousta malých dětí. Pýcha je velice špatná vlastnost. / Píchá mě něco v botě. Na sluneční stráni jsme viděli slepýše. / Slepíš mi tu rozbitou vázu?

5. a) Doplňte *i, í/y, ý*.

Řešení: Na hrubý pytel hrubá záplata. Pýcha předchází pád. Není všechno zlato, co se třpytí.

b) Uvedená přísloví vysvětlete.

Řešení: Na hrubý pytel hrubá záplata. – Tak jak se někdo chová k nám, tak se chováme my k němu. Pýcha předchází pád. – Kdo se chlubí a vytahuje, kdo je pyšný, nakonec špatně dopadne. Není všechno zlato, co se třpytí. – Ne vše, co se zdá výhodné, ve skutečnosti výhodné je.

6. Uvedená slovní spojení nahradte jedním slovem stejného významu. Zdůvodněte jeho pravopis. Pracujte ve dvojicích. Svoje výsledky porovnejte.

Řešení: a) pyl; b) pila; c) píseň; d) kopyto

7. a) Napište jako diktát, Podtrhněte podstatná jména a určete jejich rod.

Řešení: Netopýr (r. m.). Netopýr (r. m.) patří mezi savce (r. m.). Jako jeden z mála savců (r. m.) umí lé- tat. Vypadá jako okřídlená myš (r. ž.). Netopýři (r. m.) žijí v jeskyních (r. ž.). Většinu dne (r. m.) prospí zavěšení hlavou (r. ž.) dolů. V noci (r. ž.) vylétají na lov (r. m.). Živí se hmyzem (r. m.), ovocem (r. stř.) nebo nektarem (r. m.) z květů (r. m.).

b) Z uvedených výrazů vyberte ty, které jsou podstatné pro vyjádření obsahu textu (klíčová slova):

Řešení: netopýr, savec, létá, jeskyně, v noci, hmyz, ovoce, nektar z květů

c) Které z uvedených výrazů neodpovídají tomu, co text sděluje:

Řešení: saje mléko, loví, velké uši, obživa

UČEBNICE

str. 49

1. Přečtěte si básničku. Vyhledejte a vypište vyjmenovaná slova po s (nebo jejich tvary). Která vyjmenovaná slova po s v textu chybí?

Řešení: sytý, syn, sypal, sýkorám, sýr, syrový, sychravý, usychalo, sýček, sysel; V textu chybí: syčet, sypat.

2. a) Složte co nejvíc slov z daných předpon, kořene *-syp-* a uvedených příponových částí.

Řešení: přesýpat, přesypání, přesypávat, přesypaný, sesypat, sesypání, sesypávat, sesypaný, zasypat, zasypání, zasypávat, zasypaný, nesypat, nesypávat, nesypaný, dosypat, dosypání, dosypávat, dosypaný, odsypat, odsypání, odsypávat, odsypaný

3. Vyberte slovo, které lze ve větě použít.

Řešení: sýra, síti, u syna, sípat, syti, Síra, usíná, sypat

4. a) Doplněte *i, í/y, ý*. Odůvodněte pravopis. Pište do sešitu.

Řešení: zasypat (sypat) jámu, silniční hlídka, abys (by) nelitoval, rybízový sirup, dobýt (být) srdce dívky, aby (by) ses nepominul, v síti se mrská rybka, síra je nerost, rozmysli (myslet) si to svědomitě, my (my) nikoho nebijeme, obvyčejně (obvyčej) zavírá obchod v sedm

b) Zapište postupně první písmeno ze slov, kde jste doplnili *y, ý* a složte tajenku:

Řešení: Sluneční světlo je lepší než umělé, protože je zadarmo.

UČEBNICE

str. 50

1. b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Co Lucka s Magikem domlouvají? Zkuste vymyslet, co chtějí podniknout. Domlouvají se, co by mohli podniknout, když Luce odpadnul výtvarný kroužek. Co napsala Lucka Jirkovi? Napsala mu SMS, zda se k nim chce přidat. Jakým způsobem se Jirka Luce ozval? Zavolal jí.

1. Přečtěte básničku. Vyhledejte v ní vyjmenovaná slova po *v*.

Řešení: vy, vysoký, výt, výr, vydra, výskat, povyk

2. Spojte slova do vhodných dvojic. Přepište do sešitu.

Řešení: vyje na měsíc, vije věneček, vysela hrách, víří se prach, visela na věšáku, výří houkání, vysunutá zásuvka, visutý most

3. Vyznačená slova nahradte slovy souznačnými, v nichž je skupina *vy, vý/vi, ví*.

Řešení: vyl, vila, vysadil, si vybereš, vyje, víska

4. Doplňte *i, í/y, ý*. Odůvodněte.

Řešení: vycpaná (vy-) vydra (vydra), z výšiny (vysoký), visel (výjimka vidět, viset, viklat) za nohy, hradní vížka (věžička), vítr zvířil prach, poslední výtisk (vý-), náročný výklad (vý-), pěkné vysvědčení (vy-), vydali (vy-) novou knihu, kráva je přežvýkavec (žvýkat), pobývat na vysočině (vysoký), nevykejte mi (vy-)

1. a) Přečtěte si věty. Vypište z nich vyjmenovaná slova po *z*.

Řešení: Brzy, nazývá, Ruzyně

2. V řadě vyjmenovaných slov po *z* vyhledejte slovo mnohoznačné. Zapište ho a jeho různé významy zkuste nakreslit.

Řešení: Jazyk – lidský, u boty, jako řeč

3. a) Řekněte, jaké písmeno doplníte v neúplných slovech.

Řešení: Má jazyk ostrý jako břitva. Má mlsný jazýček. Co na srdci, to na jazyku.

b) Uvedené přirovnání a lidová rčení vysvětlete.

Řešení: Má jazyk ostrý jako břitva – nehledí na formu vyjádření. Je přímý. Má mlsný jazýček – jen tak něco mu nechutná. Co na srdci, to na jazyku – když si něco myslí nebo ho něco trápí, řekne svůj názor, vyjádří se k tomu.

4. Vysvětlete, proč slova *nazývat se, zívat* nejsou slova příbuzná.

Řešení: nazývat – pojmenovat, jmenovat × zívat – otevírat únavou pusy

5. Slabiky ve slovech se pomíchaly. Složte je a odůvodněte jejich pravopis.

Řešení: Ruzyně, brzy, brzičko, nazývat, razítko

6. a) Přečtěte, odůvodněte pravopis. Napište jako diktát.

Řešení: Zdál se mi (není vyjm. slovo) neobyčejný (obyčej) sen. Vstupuji do hustého lesa v povodí řeky (k – tvrdá souhl.) Amazonky (název řeky). Vine (není vyjm. slovo) se tu téměř nevidí – telná (vidět, viset, viklat – výjimky) stezka (mnoho stezek). Neslyšně (slyšet) po ní našlapuji a nevěřicně se rozhlížím (není vyjm. slovo). Z vysokých (vysoký) stromů visí (vidět, viset, vik- lat – výjimky) liány (není vyjm. slovo). Na nich se houpou a povykují (povyk) opice (není vyjm. slovo). Jedna z nich mi (není vyjm. slovo) skočí za krk a já slyším (slyšet) zazvonění budíku.

1. Ve vyjmenovaných slovech vyhledejte názvy zvířat. Zapište je do sešitu seřazené podle abecedy.

Řešení: býk, hlemýžď, hmyz, kobyla, myš, netopýr, slepýš, sysel, sýček, sýkora, vydra, výr

2. a) Z vyjmenovaných slov vypište přídavná jména.

Řešení: bystrý, lysý, sytý, syrový, sychravý, vysoký

- b) Z vyjmenovaných slov vypište zájmena.

Řešení: my, vy

- c) Mezi vyjmenovanými slovy vyhledejte dvě slova souznačná.

Řešení: byt, příbytek

3. Pište odpovědi na otázky a doplňte neúplnou větu.

Řešení: a) netopýr; b) slepýš; c) žvýkačku; d) výloha/vitrína; e) vykáme

Uč., str. 57–71 | V. SLOVNÍ DRUHY

1. a) Přečtěte si báseň. Vyhledejte a vypište z ní všechna podstatná jména.

Řešení: honička, dvorečku, myš, skryš, myší, kočka, štěkání, hafan, kočku, psíka, děda, holí, krávy, polí, selka, dědu, hraní, obědu

- b) Vyhledejte dvojici souznačných slov. Jsou tato slova citově zabarvená? Pokud ano, řekněte k nim další synonymum bez citového zabarvení.

Řešení: Hafan, psík – pes

2. Ukazujte na podstatná jména zájmeny *ten, ta, to, ti, ty, ta* a říkejte, zda se jedná o název osoby, zvířete, věci, vlastnosti nebo děje.

Řešení: ten kamarád – osoba; ta spolehlivost – vlastnost; ten sešit – věc; to vaření – děj; ti přátelé – osoby; ten tatínek – osoba; ten dům – věc; ta koza – zvíře; to miminko – osoba; ti žáci – osoby; ten policista – osoba; ta usměvavost – vlastnost; to učení – děj; ten Matyáš – osoba; ta kočka – zvíře; ta lavice – věc; ta zbabělost – vlastnost; ty hrušky – věci

3. a) Doplňte *i, í/y, j*. Napište do sešitu.

Řešení: hbitý, líný, zlomyslně, umývat, lyžařský, cvičit, dobývat, pyšně

- b) Z daných slov utvořte podstatná jména. Užijte je ve větách.

Řešení: hbitost, lenost, zlomyslnost, umývání, lyžování, cvičení, dobývání, pýcha

4. Napište jako diktát. Podtrhněte všechna podstatná jména.

Řešení: ježek, tělo, tělo, bodliny, noci, hmyzem, hmyzožravce, myši, zimě, doupěti, spánkem

1. b) Jak se zeptáte na vyznačená slova? Ke kterému slovnímu druhu patří?

Řešení: Jaký? Který? Čí? Patří k přídavným jménům.

- c) Článek přečtěte bez vyznačených slov. Co myslíte, který text je jasnější?

Řešení: Jasnější je článek s vyznačenými přídavnými jmény, protože upřesňuje informace.

2. a) Slabiky se pomíchaly. Dokážete z nich složit přídavná jména?

Řešení: pilný, zimní, výborný, lyžařský, důmyslný

- b) Přídavná jména užitě ve větách.

Řešení: např. Pilný žák má dobré známky. Zimní čepice musí hřát na hlavě. Tak výborný dort jsem ještě nejedl. Lyžařský kurz se vydařil. Alarm na vstupních dveřích je důmyslné zařízení.

3. a) Přečtěte si souvětí. Vypište z něho všechna přídavná jména.

Řešení: mlčenlivých, žulových, rozsáhlých, zelených, zarostlými, holými, košaté, rozložitě

4. a) Rozhodněte, které slovo do řady nepatří. Zdůvodněte proč.

Řešení: a) běloba; b) obarvit modře; c) pláče; d) panenka; (nejsou to přídavná jména)

- b) Která z uvedených slov nejsou přídavná jména? Určete jejich slovní druh.

Řešení: běloba – podst. jméno, modře – příslovce, pláče – sloveso, panenka – podst. jméno

1. a) Vyznačená slova nahradte podstatnými jmény.

Řešení: Ona – Dívka; On – Aleš; Oni ho – Rodiče ho; ho – dítě; nimi – žáky

- b) Určete slovní druh vyznačených slov. Který slovní druh ve větě zastupují?

Řešení: Vyznačená slova jsou zájmena. Zastupují podstatná jména.

2. Doplňte *i, í / y, ý*. Vyhledejte a podtrhněte všechna zájmena.

Řešení: Vy jste nám slíbili, že přijdete za chvíli. Když jdete vy, půjdeme i my. Zítra přijede moje babička. Dědo, přečti mi pohádku. V naší víscce stojí starobylý kostelík. Myslím, že se mýlíš.

1. a) Odpovídejte na otázky. Správný počet zapisujte slovy.

Řešení: a) Kolik žáků máte ve třídě? Individuální. b) Kolik máš prstů na pravé ruce? Pět. c) Kolik noh má klavír? Čtyři. d) Kolikátý doběhl do cíle držitel „bramborové“ medaile? Čtvrtý.

- b) Víte, ke kterému slovnímu druhu patří zapsané odpovědi?

Řešení: Číslovky.

2. Rozlišujte číslovky a zájmena. Zapište je do dvou sloupců na tabuli.

Řešení: číslovky: tři, sto, osm, pět, stý, troje, málo (V nových pravidlech je uvedeno pouze příslovce, ve starších i číslovka neurčitá.), osmý, pátý, patery, dvoustý, třicet, padesátkrát; zájmena: on, nás, se, to, co, její, ten, váš, moje, vy, jim

1. a) Přečtěte si úryvek písničky. Vyhledejte všechna slovesa.

Řešení: sloužil, vysloužil jsem, krákoře, běhá, pláče, sloužil, vysloužil jsem, tlačká, krákoře, běhá, pláče

- b) V textu najděte podstatná jména a určete u nich rod, číslo a pád.

Řešení: léto – r. stř., č. j., 1. p.; kuřátko – r. stř., č. j., 4. p.; kuře – r. stř., č. j., 1. p.; dvoře – r. m., č. j., 6. p.; panenka – r. ž., č. j., 1. p.; komoře – r. ž., č. j., 6. p.; léto – r. stř., č. j., 1. p.; kačen- ku – r. stř., č. j., 4. p.; kačka – r. ž., č. j., 1. p.; bláto – r. stř., č. j., 4. p.; kuře – r. stř., č. j., 1. p.; dvoře – r. m., č. j., 6. p.; panenka – r. ž., č. j., 1. p.; komoře – r. ž., č. j., 6. p.

- c) Vyhledejte zájmena a číslovky.

Řešení: já, to, první, si, to, to, já, to, druhé, si, to, ta, to, má

2. Tvořte slovesa. Pište, co osoby, zvířata a věci dělají nebo co se s nimi děje.

Řešení: Např. pes pelichá, řidič řídí, opice skáče, slon troubí, sestra zlobí, Mirek hraje, školník hlídá, miminko pláče, auto jede, křeček běhá, pila řeže, děda zpívá, koza mečí, voda teče, Štěpán zuří, Alena studuje, medvěd žere.

3. b) Z básničky vypište všechna slovesa. Určete, zda jsou ve tvaru určitém (nadepište U), nebo ve tvaru neurčitém (nadepište N).

Řešení: určité (U): přijde, přijde-li, vstoupí, vejde

neurčité (N): namalovat, nakreslit, podepřít, schovat, zachovat, čekat, zavřít

- c) V básni vyhledejte všechna přídavná jména.

Řešení: otevřenými, hezkého, prostého, nejhlubší

- d) Přečtěte báseň tak, jako byste vyprávěli v 1. osobě množného čísla.

Řešení: Jak dělám podobiznu ptáka. Nejprve namaluji klec s otevřenými dvířky. Potom nakreslím něco hezkého, něco prostého...pro ptáka. Podepřu potom plátno o strom v zahradě...Schovám se za strom beze slova, bez pohnutí...Když přijde pták, přijde-li, zachovám nejhlubší ticho, čekám, až pták vstoupí do klece. A když pták vejde, pomalu zavřu štětcem dvířka...

1. a) Přečtěte si hádanky. Uhodnete je? (Řešení str. 146.)

Řešení: 1. strom, hlemýžď, voda

- b) Z hádanek vypište tučně vyznačená slova. Zeptejte se na ně jednou z otázek *kde? kam? kdy? jak?* Poznali jste jejich slovní druh?

Řešení: dobře – jak?; ven – kam?; doma – kde?; dopředu – kam?; dozadu – kam?; Jsou to příslovce.

2. a) Napište otázky, které mají chlapci na tričku, do čtyř sloupců. Vybírejte a pište k nim příslovce, která na dané otázky odpovídají.

Řešení: KDE – nízko, venku, nahoře; KAM – domů, dovnitř, nahoru; KDY – zítra, brzy, vloni; JAK –

rychle, výborně, hlasitě

b) Rozdělte se do dvojic. K uvedeným příslovcím vymýšlejte slova protikladná. K jakému slovnímu druhu tato slova patří? Zápisy porovnejte.

Řešení: Slova protikladná – dnes, pomalu, vysoko, pozdě, uvnitř, ven, letos, dole, špatně, ven, tiše, dolů. Jsou to příslovce.

3. a) Z daných přídavných jmen tvořte příslovce.

Řešení: hezky, česky, zřetelně, hlasitě, prozíravě, ohleduplně, pěkně, tajemně

b) Vyberte nejdelší přídavné jméno. Určete, kolik má slabik.

Řešení: o hle du pl ný – 5 slabik

d) Rozdělte se do dvojic. Každý napíše pět přídavných jmen. Druhý žák z každého přídavného jména vytvoří příslovce. Výsledky porovnejte.

Řešení: např. mladý/mladě – na první slovo se ptáme: Jaký? Na druhé slovo se ptáme: Jak?

UČEBNICE

str. 64

1. a) Přečtěte si text písničky. Vyhledejte v ní předložky.

Řešení: do, do, na

b) Text si zazpívejte na nápěv *Pec nám spadla*.

Řešení: Využijeme hudební nástroje a můžeme zpívat píseň a u toho vytleskávat slabiky.

c) V textu vyhledejte přídavná jména a příslovce.

Řešení: novému, hodné, rádi, pěkně

2. a) Doplňte chybějící předložky v úryvcích z lidových písní.

Řešení: přes, přes; do, do; v; ze; Pod

3. a) Zopakujte si, co jsou předpony a v čem se liší od předložek. Rozhodněte, zda je ve větě použita předpona, nebo předložka. Přepište do sešitu.

Řešení: do postele, donesla, za paní, zapsala, bezbolestná, bez nálady, uzdravil, u školy

b) V posledním souvětí určete slovní druh všech slov.

Řešení: brzy – 6, jsem – 5, se – 3, uzdravil – 5, a – 8, dnes – 6, čekám – 5, u – 7, školy – 1, na – 7, svo- je – 3, kamarády – 1.

UČEBNICE

str. 65

1. b) Vyznačená slova rozdělte na předložky a spojky a zapisujte je na tabuli do dvou sloupců.

Řešení: předložky: za, v, z, na, pod; spojky: ale, proto, a, že, nebo, protože, že

c) Z nabídky vyberte nejdůležitější výrazy, které vystihují obsah textu (klíčová slova)

Řešení: mráz, vodní pára v kapky, vločky sněhu, sněhová peřina, koulování, sáňkování, lyžování, na horách nejvíc sněhu, vločka každá jiná

2. Z uvedených slov vyberte spojku a запиšte je.

Řešení: ale, když, protože, aby, než, nebo, protože

3. a) Přečtěte si věty v řádku. Z nápovědy vyberte vhodnou spojku a vytvořte z vět souvětí. Souvětí pište do sešitu.

Řešení: a) ..., protože... b) ..., aby... c) ..., nebo... d) ... a...

4. V každé větě vyhledejte spojku. Rozhodněte, zda spojuje věty.

Řešení: když – věty; aby – věty; protože – věty; že – věty; a – věty.

1. a) Přečtěte si větu. Určete její druh.

Řešení: Věta tázací.

- b) Určete slovní druh zvýrazněného slova.

Řešení: Částice.

2. Částice většinou stojí na začátku věty, která vyjadřuje přání (věty přací). Z uvedených vět vytvořte věty přací. Použijte částice z nabídky.

Řešení: Např.: a) Nechť napadne sníh. b) Kéž přijede babička. c) Kéž jsou už prázdniny. d) Ať nedostanu špatnou známku. e) Ať ne onemocním.

3. a) V textu vyhledejte částice.

Řešení: kéž, prý, nechť, ať, kéž, ne, nechť, což, možná, zejména, ano

- b) V prvních pěti větách určete slovní druhy.

Řešení: Kéž (9) svítí (5) sluníčko (1) celý (2) den (1). Honza (1) prý (9) není (5) doma (6). Nechť (9) se (3) vám (3) u (7) nás (3) líbí (5). Ať (9) je (5) celá (2) rodina (1) zdravá (2) a (8) šťastná (2). Kéž (9) by (5) mi (3) rodiče (1) koupili (5) kočku (1).

- c) Říkejte různá přání. Používejte v nich částice.

Řešení: Např. Ano, chtěla bych jít už domů. Ne, rozhodně mi to neříkej. Ať už jsou prázdniny.

4. b) V textu vyhledejte a podtrhněte částici.

Řešení: Kéž by sníh vydržel co nejdéle.

- c) Zakroužkujte předložky.

Řešení: (Na) kopci, (na) kraji, (na) lyžích, (na) saních, (s) větrem, (o) závod, (do) dálky, (do) postýlek

1. a) Přečtěte si úryvek z pohádky. Doplňte vynechaná písmena.

Řešení: Zimní návštěvníci. Na konci vesnice stála starobylá chaloupka. V ní bydlela babička. Venku řádila silná vánice. Vánice zabouchala na dveře: Buch, buch, buch! „Přišla jsem na návštěvu, pusť mě dovnitř,“ zakvílela vánice. „Jen si foukej venku!“ křikla babička a neotevřela. Po

chvíli na dveře zabušil havran. Ťuk, ťuk, ťuk! Přišel jsem na návštěvu," krákal havran. „Ty přece patříš na pole!" vykřikla babička a neotevřela.

b) Pozorně si přečtete vyznačená slova. Určete jejich slovní druh.

Řešení: Citoslovce.

2. Doplňte vhodné citoslovce z nabídky.

Řešení: Mňam, Jú, Jupí; Hurá, Brr, Hepčík; Au, Ach

3. a) Mezi slovy vyhledejte citoslovce. Vypište je do sešitu.

Řešení: ťuk, kvak, hurá, břink, brr, mňau, hop, achich, šplouchy, cink

b) Určete slovní druh ostatních slov.

Řešení: strom (1), on (3), ťuká (5), vlnky (1), tenkrát (6), míč (1), skok (1), skákat (5), aby (8), sedmý (4), šplouchání (1), ten (3), křik (1), rána (1)

4. Uvedená slova vyjádřete citoslovcem.

Řešení: vrr, cink, bú, buch buch, kop, fúú, cink, klep klep, bébé, haf haf, mé mé, chrochty chrochty, dup, kvák

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 70

OPAKOVÁNÍ

1. b) Určete slovní druh slov v refrénu a v poslední sloce písně.

Řešení: Vánoce (1), Vánoce (1) přicházejí (5), zpívejme (5), přátelé (1), po (7) roce (1) Vánoce (1), Váno- ce (1), přicházejí (5), šťastné (2) a (8) veselé (2). Bez (7) prskavek (1) tvrdil (5) Slávek (1), na (7) Štědrý (2) den (1) nelze (6) být (5) a (8) pak (6) táta (1) s (7) minimaxem (1) zavlážoval (5) byt (1).

Uč., str. 72–78 | VI. PODSTATNÁ JMÉNA

UČEBNICE

str. 72

1. a) V básničce vyhledejte podstatná jména a určete u nich rod. Pište na tabuli – pro každý rod jeden sloupec. Pomáhejte si zájmeny *ten, ta, to*.

Řešení: mužský rod – ten: táta, Řehoři, úhoři, šnečku, šnečku, širák, ploty, švec, švec; ženský rod – ta: řeka, řeka, řeřicha, řeka, řekou, paty, boty, šelma, kůže; střední rod – to: říkadlo, ticha

b) Řekněte slovo souznačné se slovem *šneček* a užitě ho ve větě.

Řešení: Např.: Hlemýžď zahradní má šedobílou ulitu.

c) Uvedte slovo protikladné ke slovu *líný* a užitě ho ve větě.

Řešení: Např.: Když je žák pracovitý, zaslouží si pěkné hodnocení.

2. a) Z každé řady vyberte slovo, které do ní nepatří. Zdůvodněte.

Řešení: a) vlaštovka – r. ž.; b) obchod – r. m. neživ.; c) chlapec – r. m. živ.

b) Najděte podstatná jména rodu mužského. Určete, zda jsou životná, nebo neživotná.

Řešení: strom – neživ.; čáp – živ.; komín – neživ.; les – neživ.; učitel – živ.; básník – živ.; slon – živ.; chlapec – živ.; zedník – živ.; prodavač – živ.; obchod – neživ.; pes – živ.; tygr – živ.; dům – neživ.; sešit – neživ.; chlapec – živ.; kapesník – neživ.; lustr – neživ.; květináč – neživ.

3. b) V článku vyhledejte všechna podstatná jména. Vypište je do dvou sloupců podle jejich čísla – podstatná jména v čísle jednotném a v čísle množném. Pomáhejte si ukazovacími zájmeny *ten, ta, to; tí, ty, ta*.

Řešení: číslo jednotné: Ron, lentilku, okraje, kapusta, Harry, kokos, trávu, sardinky, kávu, pepř, číslo množné: bonbony, lentilky, topinky, boby, jahody

c) Podtrhněte podstatná jména rodu mužského životného.

Řešení: Ron, Harry

4. a) Pište názvy osob, zvířat a věcí. Určete rod. (U rodu mužského i životnost.)

Řešení: hruška – r. ž.; jablko – r. stř.; bubínek – r. m. neživ.; ježek – r. m. živ.; babička – r. ž.; hníz- do – r. stř.; kočka – r. ž.; čert – r. m. živ.

b) Podstatná jména pište v množném čísle. Pomáhejte si ukazovacím zájmenem.

Řešení: ty hrušky, ta jablka, ty bubínky, ti ježci, ty babičky, ta hnízda, ty kočky, ti čerti

5. a) Doplněte *i, í/y, ý* a slova napište do sešitu. Ve slovech vyznačte kořen a příponovou část. Zopakujte si pravidla pro psaní příponových částí (viz str. 30).

Řešení: bab-ička, brz-ičko, lav-ička, blýsk-ání, slep-it, syn-ovec, Ev-ička, siln-ice, třpyt-it se, kap-ička.

b) Ze cvičení vypište na tabuli podstatná jména rodu ženského. U každého podtrhněte první písmeno. Když písmena složíte, dostanete odpověď na otázku: *Co je rychlejší než hrom?*

Řešení: babička, lavička, Evička, silnice, kapička – blEsk

1. b) Za pomoci textu vyskloňujte podstatné jméno *maminka* ve všech pádech.

Řešení: maminka, maminky, mamince, maminku, maminko, mamince, maminkou

c) Čtete básničku znovu, podstatné jméno *maminka* nahraďte jinými slovy, například *babička, tatínek, moře, slunce*.

Řešení: babička, u babičky, babičce, pro babičku, babičko, o babičce, s babičkou

tatínek, u tatínka, tatínkovi, pro tatínka, tatínku, o tatínkovi, s tatínkem

moře, u moře, moři, pro moře, moře, o moři, s mořem

slunce, bez slunce, slunci, pro slunce, slunce, o slunci, se sluncem

3. a) Do vět doplňte slovo *kolo* ve správném tvaru.

Řešení: nové kolo, To kolo, na kole, z kola, na kole, novým kolem, bez kola

b) Určete pád doplněných tvarů slova *kolo*. Ptejte se pádovými otázkami.

Řešení: nové kolo – 1. p.; To kolo – 1. p.; na kole – 6. p.; z kola – 2. p.; na kole – 6. p.; novým kolem – 7. p.; bez kola – 2. p.

4. a) Přečtěte básničku. Vyhledejte všechny tvary slova *had*, určete jejich pád.

Řešení: Had (1. p.), hade (5. p.), s hadem (7. p.), hada (4. p.)

b) V básničce vyhledejte všechny předložky.

Řešení: z, pod, s, do

5. Ve větách vyhledejte podstatná jména. Ptejte se na ně pádovou otázkou a určete jejich pád.

Řešení: Vyčistil si zuby. – Koho, co si vyčistil? – 4. p. Obával se zkoušky. – Koho, čeho se obával? – 2. p. Volal Mirce. – Komu, čemu volal? – 3. p. Kroutil hlavou. – Kým, čím kroutil? – 7. p. Koťata si hrála. – Kdo, co si hrála? – 1. p. Toužil po úspěchu. – Po kom, po čem toužil? – 6. p.

6. a) Do vět vyberte vhodné slovo z nápovědy.

Řešení: šípky, čaj, dubu, buku, prase divoké, semínka, veverek

b) Určete rod (u rodu mužského životnost), číslo a pád doplněných podstatných jmen.

Řešení: šípky – r. m. neživ., č. mn., 1. p.; čaj – r. m. neživ., č. j., 4. p.; dubu – r. m. neživ., č. mn., 1. p.; buku – r. m. neživ., č. j., 2. p.; prase divoké – r. stř., č. j., 1. p.; semínka – r. stř., č. mn., 1. p.; veverek – r. ž., č. mn., 2. p.

1. a) Přečtěte si věty. Určete rod (u rodu mužského životnost), číslo a pád vyznačených podstatných jmen.

Řešení: opici – r. ž., č. j., 4. p.; Pavlovi – r. m., č. j., 3. p.; ovce – r. ž., č. mn., 1. p.; komíně – r. m., č. j., 6. p.; duše – r. ž., č. j., 2. p.; okny – r. stř., č. mn., 7. p.

b) Druhá písmena z vyznačených slov napište postupně za sebou. Dostanete odpověď na hádanku: *Který tkadlec chodí nahý?*

Řešení: Pavouk.

Uč., str. 79–110 VII. SKLOŇOVÁNÍ PODSTATNÝCH JMEN

1. a) Přečtěte si článek. Vyhledejte v něm podstatná jména. Vypište je do tří sloupců podle rodu. Určete u nich číslo a pád.

Řešení: rod mužský: Lev – č. j., 1. p.; Samec – č. j., 1. p.; lev – č. j., 1. p.; král – č. j., 1. p.; krku – č. j., 6. p.; Lvi – č. mn., 1. p.; masožravci – č. mn., 1. p.; lov – č. j., 4. p.; Lvi – č. mn., 1. p.; Lev – č. j., 1. p.; znakem – č. j., 7. p.; symbolů – č. mn., 2. p.; rod střední: zvířat – č. mn., 2. p.; zvířata – č. mn., 1. p.; mláďata – č. mn., 4. p.; rod ženský: šelma – č. j., 1. p.; savanách – č. mn., 6. p.; Afriky – č. j., 2. p.; korunu – č. j., 4. p.; hřívu – č. j., 4. p.; skupinách – č. mn., 6. p.; samice – č. mn., 1. p.; lvice – č.

mn., 1. p.; síly – č. j., 2. p.

b) Odpovězte na otázku z textu.

Řešení: Státní znak České republiky.

c) Z textu společně vypište *klíčová slova*. Výsledky svých zápisů porovnejte. O svém výběru diskutujte.

Řešení: Individuální. Např. Lev, kočkovitá šelma, savany Afriky, král zvířat, huňatá hříva, společenská zvířata, masožravci, lov, znak síly, státní symbol.

UČEBNICE

str. 80

1. Mezi slovy vyhledejte podstatná jména rodu středního. Za pomoci tabulky je přiřadte ke vzoru.

Řešení: jaro – město; léto – město; období – stavení; pole – moře; ptáče – kuře; pohoří – stavení

2. a) Za pomoci obrázku vymyslete sedm podstatných jmen rodu středního. Přiřadte je ke vzoru.

Řešení: auto – město; kolo – město; městečko – město; slunce – moře; letadlo – město; pole – moře; hnízdo – město

UČEBNICE

str. 81

3. b) Určete rod vyznačených slov. Za pomoci tabulky na straně 80 přiřadte tato podstatná jména ke vzoru.

Řešení: Všechny slova jsou rodu středního: záření – vzor stavení, Slunce – vzor moře, oko – vzor město, zvířete – vzor kuře, moře – vzor moře, dno – vzor město

4. a) V neúplných slovech doplňte chybějící písmeno a vyznačte předponu.

Řešení: roz-svítit světlo, bez-ohledný řidič, vy-střelit z luku, vy-táhnout si eso, vz-dálit se z domo- va, pod-mořský svět, roz-bité nádobí, roz-zářené okno, roz-sypat pastelky, vy-plašit zajíce, bez-pracný zisk

b) Zapište postupně první písmena z podstatných jmen rodu středního a složte tajemku:

Řešení: světlo, eso, nádobí, okno – seno

UČEBNICE

str. 82

1. a) Z článku vypište všechna podstatná jména rodu středního. Rozhodněte, která z nich se skloňují podle vzoru město.

Řešení: tělo, těle, rameno, stehno, koleno, lýtko, srdce, střevo, tělo

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Které vnitřní orgány jsou zmíněné v ukázce? Znáte nějaké další? V ukázce jsou: srdce, žaludek, tenké a tlusté střevo.

2. Určete vzor podstatného jména *slovo*. Doplňte tvary tohoto slova do vět.

Řešení: slovo – město; jediného slova, cizímu slovu, své slovo, příjemná slova, žádných slov, málo slovy.

3. Přepište v 7. pádu množného čísla.

Řešení: s křídly, s jídly, se švihadly, pod sedly, pod zrcadly, pod čely

4. Doplňte patřičný tvar podstatného jména. Pište do sešitu.

Řešení: letadly, žihadly, sedadly, slovy, koly

UČEBNICE

str. 83

1. a) Přečtěte si básničku

Řešení: Jeden žák čte a ostatní poslouchají. Jakmile uslyší zvukově podobnou část (rýmy), tlesknou.

b) Z básničky vypište do sešitu všechna podstatná jména rodu středního. Určete u nich číslo a pád. Které z nich se skloňuje podle vzoru moře?

Řešení: Podtržená slova se skloňují podle vzoru moře: srdce – č. j., 1. p.; zlata – č. j., 2. p.; bláta – č. j., 2. p.; srdce – č. j., 1. p.; zlata – č. j., 2. p.; srdce – č. j., 4. p.; z bláta – č. j., 2. p.; srdce – č. j., 4. p.; zlata – č. j., 2. p.

c) Vysvětlete, co znamená, když se o někom řekne: „On má srdce ze zlata“. Znáte někoho, o kom to můžete říct? Zamyslete se a rozhodněte: Mohou si to říct i druzí lidé o vás?

Řešení: Být hodný a velmi dobrosrdečný.

2. Doplňte vhodná slova, určete u nich rod, číslo, pád a vzor. Pište do sešitu.

Řešení: hřiště – r. stř., č. j., 4. p., vzor moře; letiště – r. stř., č. j., 6. p., vzor moře; nástupiště – r. stř., č. j., 4. p., vzor moře; vajíčko – r. stř., č. j., 1. p., vzor město; ovoce – r. stř., č. mn., 2. p., vzor moře; pádly – r. stř., č. mn., 7. p., vzor město

3. Doplňte koncovky podstatných jmen. Do závorky pište patřičný vzor.

Řešení: poli – moři; poli – moři; křídly – městy; Labi – moři; kormidly – městy; nebi – moři; držadly – městy

UČEBNICE

str. 86

1. a) Přečtěte si básničku. Doplňte vhodná slova tak, aby se báseň rýmovala.

Řešení: telátko, selátko, doupě, poupě

b) Doplňená podstatná jména přiřadte ke vzoru.

Řešení: telátko – kuře; selátko – kuře; doupě – kuře; poupě – kuře

2. a) Ke zvířeti dopište název mláděte.

Řešení: pes – štěně, ovce – jehně, husa – hous, kůň – hříbě, srna – srnč, jelen – kolouch

b) Skloňuje se většina názvů mláďat podle vzoru *kuře*? Je tomu tak vždy? Našli jste název mláděte, který se podle vzoru *kuře* neskládá? (Odpověď najdete na str. 146.)

Řešení: Mláďata se skloňují podle vzoru kuře. Podle vzoru kuře se neskládá kolouch (název mláděte jelena a laně)

3. Vyberte a запиšte podstatná jména, která se skloňují podle vzoru *kuře*.

Řešení: mládě, děvče, kotě, lvíče, medvědě, tele, koště, hříbě, štěně, holoubě, kníže

4. Tvořte zadané tvary podstatných jmen.

Řešení:

koště	vnouče	klíště	ptáče
6. p., č. j.:koštěti	2. p., č. j.:vnoučete	2. p., č. j.:klíštěte	7. p., č. mn:ptáčaty
1. p., č. mn.:košťata	5. p., č. j.:vnouče	3. p., č. mn.:klíšťatům	4. p., č. mn.:ptáčata
7. p., č. mn.:košťaty	7. p., č. mn.:vnoučaty	6. p., č. j.:klíštěti	5. p., č. mn.:ptáčata

5. a) Vyvořte správný tvar slova v závorce, doplňte *i, í/y, ý*. Napište.

Řešení: V zoo jsem viděl klec s lvíčaty. Ve chlévě jsou býk a kráva se svými telaty. Ve škole se učíme o zvířatech. Viděl jsem medvědice s medvídky. Babička mi vyprávěla pohádku o srně a jejím srnčeti.

UČEBNICE

str. 87

1. b) Zvýrazněná slova přiřadte ke vzoru.

Řešení: Vzor stavení.

- c) Za pomoci textu vysvětlete význam slovního spojení *cizopasná rostlina*.

Řešení: Rostlina, která saje šťávu s minerály z jiné rostliny, na které roste.

2. a) Ze sloves tvořte podstatná jména rodu středního.

Řešení: dělat – dělání/dílo; psát – psaní/písmo; holit – holení; stříhat – stříhání; cestovat – cestová- ní; kreslit – kreslení

- b) Co označují vytvořená podstatná jména – osobu, zvíře, věc, nebo děj? Podle kterého vzoru se skloňují?

Řešení: dělání – děj, vzor stavení; psaní – děj, vzor stavení; holení – děj, vzor stavení; stříhání – děj, vzor stavení; cestování – děj, vzor stavení; kreslení – děj, vzor stavení

3. Doplňte koncovky podstatných jmen, do závorky pište vzor.

Řešení: podnebí (stavení), obydlími (staveními), údolím (stavením), koly (městy), švihadly (městy)

4. Doplňte neúplná slova. Nad podstatná jména nadepište pád. Pište do sešitu.

Řešení: nové nádobí (1. p.), vánoční cukroví (1. p.), kyselé zelí (1. p.), mísa (1. p.) s cukrovím (7. p.), topit uhlím (7. p.), vůz (1. p.) s dřívím (7. p.), mezi rákosím (1. p.), udělat si pohodlí, život (1. p.) v útulném obydlí (6. p.), zažít neobvyklé dobrodružství (4. p.)

UČEBNICE

str. 88

1. a) Přečtěte společně. Vyhledejte podstatná jména rodu středního a přiřadte je ke vzorům.

Řešení: uhlí – vzor stavení, uhlí – vzor stavení, let – vzor město, těl – vzor město, kamení – vzor stavení, uhlí – vzor stavení, století – vzor stavení

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Kdy a jakým způsobem vzniklo uhlí a ropa? Před mnoha miliony let rozkladem těl pravěkých rostlin. Jaké dva druhy uhlí rozeznáváme? Hnědé a černé uhlí. Víte, kde se u nás těží?

c) V textu vyhledejte slovesa v určitém tvaru.

Řešení: je, vzniklo, přišli, hoří, začalo, započalo

2. Doplňte tvar podstatného jména ze závorky v jednotném i množném čísle.

Řešení: lvíčetem/lvíčaty, poli/polích, švihadlem/švihadly, pole/polí, mýdlem/mýdly.

3. Podstatná jména převedte do správného tvaru množného čísla. Napište.

Řešení: několik obydlí, slovy, příslovími, zavazadly, koly, polím, zrcadly, údolími

4. a) Doplňte *i, í / y, ý*. Společně odůvodněte.

Řešení: Závodní loď je poháněna vesly (městy). Umyj (mýt) nádobí (stavení). Tělocvična (není vyjmenované ani příbuzné slovo) pro baletky je vybavena (předpona vy-) zrcadly (městy). Koupelna je vybavena (předpona vy-) dvěma umyvadly (mýt, městy). Za skly (městy) okna vidíme (výjimka vidět, viset, viklat) na nebi (moři) mráčky. Počasí (stavení) je větrné a sychravé (sychravý). Za poli (moři) s obilím (stavením) se zelená les. V krbu netopíme uhlím (stavením). Babička (není vyjmenované ani příbuzné slovo) vzpomíná (není vyjmenované ani příbuzné slovo) na své dětství (stavení).

b) Vysvětlete, co znamená, že *slova ohýbáme*.

Řešení: Slova skloňujeme. Měníme jejich koncovku.

UČEBNICE

str. 89

1. a) Z básně vypište podstatná jména rodu ženského ve tvaru 1. pádu čísla jednotného. U těch, která končí souhláskou, uveďte i tvar 2. pádu.

Řešení: louka, kytka, zima, noc, země – noci

b) Za pomoci tabulky zařaďte vyhledaná podstatná jména ke vzorům.

Řešení: louka – žena, kytka – žena, zima – žena, noc – píseň, píseň – píseň, tíseň – píseň, země – píseň

UČEBNICE

str. 90

1. a) Přečtěte společně. V textu vyhledejte podstatná jména rodu ženského, která se skloňují podle vzoru *žena*.

Řešení: Prohlídka, Doktorka, stran, ruku, tráva, kráva, houba, trouba

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Měla Bubáková sluch v pořádku? Neměla. Podle čeho jste to poznali? Nedokázala zopakovat slova, která říkala paní doktorka. Slova, která opakovala, byla jiná, jen podobně zněla. Jak nazýváme orgán sluchu? Ucho/uši.

2. Podstatná jména pište v náležitém tvaru. Řiďte se pádovými otázkami.

Řešení: 2. p., č. j.: sovy, žížaly, lípy; 4. p., č. mn.: sovy, žížaly, lípy 5. p., č. mn.: sovy, žížaly, lípy; 7. p., č. mn.: sovami, žížalami, lípami

3. Doplňte *i, í/y, ý*. Napište do sešitu.

Řešení: nedělej chyby, tři lampy, do trávy, z jámy, s houbami, pod lípami, šálek kávy, pozorovat sovy, mezi břízami, pomník ze žuly, boty s tkaničkami, strmé skály, chytat ryby, vyrazili jsme do školy, samé výmluvy.

UČEBNICE

str. 91

1. a) Přečtěte si básničku. Vyhledejte podstatná jména rodu ženského a určete u nich vzor.

Řešení: čarodějnic – růže, obloze – žena, čarodějnice – růže, ulice – růže, břízou – žena, skrýších – růže, zahrady – žena

b) Vypište slova s *y* po obojetné souhlásce. Zdůvodněte pravopis.

Řešení: třpytí – podle vyjmenovaného slova třpytit se; vymetou – předpona vy-; vyberou – předpona vy-

2. Doplňte *i, í/y, ý*. Pište do sešitu.

Řešení: židli, židlemi, židlí, židlích, židli, židlemi, židlím, židlí

3. Do vět doplňte vhodná slova z nápovědy v náležitém tvaru.

Řešení: sklenicemi, cibuli, tabuli, kouli, bleduli

4. a) Přesmyčky. Vyluštěte slova a запиšte je do sešitu. Určete jejich vzor.

Řešení: KOŠILE – vzor růže, ČARODĚJNICE – vzor růže, ZEMĚKOULE – vzor růže, NÁVŠTĚVA – vzor žena, VÝMLUVA – vzor žena

b) Ke každému slovu přiřaďte tvar 2. a 6. pádu jednotného čísla.

Řešení: košile – košile, košili; čarodějnice – čarodějnice, čarodějnici; zeměkoule – zeměkoule, ze- měkouli; návštěva – návštěvy, návštěvě; výmluva – výmluvy, výmluvě

UČEBNICE

str. 92

1. a) Uhodnete řešení hádanek?

Řešení: 1. mrkev; 2. konev

b) Odpovědi na hádanky přiřaďte ke vzoru.

Řešení: mrkev – vzor píseň; konev – vzor píseň

2. Do vět doplňte slovo na obrázku v náležitém tvaru. Věty vypište.

Řešení: pánvi, větvích, posteli, zemí.

3. Doplňte koncovky podstatných jmen. Do závorky pište vzor.

Řešení: hrázi – písni; mrkví – písni; petrželí – písni; vůlí – růží; žirafy – ženy; antilopy – ženy; židlí – růží; škeblích – růžích; obuvi – kosti / v mn. č. písni

4. Tvořte věty s uvedenými tvary slov.

Řešení: Individuální. Např. Hoď ten suchý chleba labuti. / Labutí peří může být čistě bílé. Vyhráli jsme první místo v soutěži. / Bratr velice rád soutěží. V horké koupeli se každému roztáhnou cévy. / Koupelí se rozehřeje každý. V broskvi jsem objevila červíka. / Z broskví je moc dobrý kompot.

5. Které písmeno napíšete? Zdůvodněte pravopis.

Řešení: písňemi (píseň), básněmi (píseň), větvích (píseň), pánvi (píseň), limonáda v lahvích (píseň), tykví (píseň), jabloněmi (píseň), třešněmi (píseň), hrušněmi (píseň), koroptví (píseň), obtížemi (píseň), vysoké (předpona vy-), hory (tvrdá souhl.), včely (žena), televizi (růže), zábavy (žena), obuvi (kost), sovy (žena)

UČEBNICE

str. 93

1. a) U vyznačených podstatných jmen určete rod, číslo a pád. Vyhledejte mezi nimi podstatná jména skloňovaná podle vzoru *kost*.

Řešení: bytosti – r. ž., č. mn., 1. p.; chuť – r. ž., č. j., 4. p.; jídel – r. stř., č. mn., 2. p.; paměti – r. ž., č. j., 2. p.; přitažlivost – r. ž., č. j., 4. p.

2. Napište s náležitými tvary slov v závorce.

Řešení: bolestmi, vsi, starostmi, povinnostmi, vlasti, vědomostmi, obuvi, návsi, bytostech, hloupostech

3. a) Názvy měst запиšte do sešitu. Rozhodněte, podle kterého vzoru se skloňují. Potom připište tvar 2. pádu čísla jednotného.

Řešení: Praha – vzor žena, Prahy; Břeclav – vzor kost, Břeclavi; Ostrava – vzor žena, Ostravy; Při- byslav – vzor kost, Přibyslavi; Olomouc – vzor píseň, Olomouce; Litomyšl – vzor píseň, Litomyšle

4. Odůvodněte pravopis neúplných slov. Část textu napište jako diktát.

Řešení: Do Prahy přijel vlak z Čáslavi (kost). Byl jsi někdy v Přibyslavi (Přibyslav je vyjm. slovo, kost)? V kolik hodin vyjíždí (předpona vy-) rychlík z Ostravy (žena) do Břeclavi (kost)? Pojedeme po dálnici z Prahy až do Bratislavy (žena). Světoznámá auta se vyrábějí (předpona vy-) v Mladé Boleslavi (název, kost). Babička (není vyjm. ani příbuzné slovo) prošla všechna pohoří od Šumavy (žena) až k Tatrám (název). Na neděli (růže) jsme jeli za kamarády do Chrudimi (kost). Navštívili jsme zámek v Litomyšli (píseň).

UČEBNICE

str. 96

1. a) Vyberte slovo ze závorek tak, aby se básnička rýmovala a přečtěte ji.

Řešení: pět, kleci, obědu

b) Vyhledejte podstatná jména rodu ženského a přiřaďte je ke vzorům.

Řešení: myš – vzor kost, myška – vzor žena, koček – vzor žena, věci – vzor kost, číči – vzor žena, kleci – vzor kost, kočky – vzor žena

c) Vyhledejte slovo nespisovné a nahraďte ho spisovným.

Řešení: všecky – všechny, čubrníš – hledět, číči – kočky

d) Vyskloňujte podstatné jméno *myš* v obou číslech a запиšte všechny tvary do sešitu. Srovnejte s tabulkou u vzoru *kost*, zaměřte se na množné číslo.

Řešení: č. j.: 1. p. myš, 2. p. myši, 3. p. myši, 4. p. myš, 5. p. myši (!), 6. p. myši, 7. p. myší; č. mn.: 1. p. myši, 2. p. myší, 3. p. myším, 4. p. myši, 5. p. myši (!), 6. p. myších, 7. p. myšmi

2. Doplňte uvedená rčení vhodnými slovy v náležitém tvaru.

Řešení: V nouzi poznáš přítele. Kdyby jsou chyby. Sedí na dvou židlích. Má herectví v krvi. Vy jste hlavy otevřené.

3. Napište s patřičným tvarem slov v závorkách. Určujte jejich pád a vzor.

Řešení: neděli – 6. p., vzor růže; chvíli – 4. p., vzor růže; sestavy – 4. p., vzor žena; stopy – 4. p., vzor žena; koroptví – 2. p., vzor píseň; vsi – 2. p., vzor kost; břízy – 2. p., vzor žena; bledulí – 2. p., vzor růže; poli – 7. p., vzor moře; loukami – 7. p., vzor žena; husy – 1. p., vzor žena; rákosích – 6. p., vzor stavení; solí – 7. p., vzor kost/píseň; lahvi – 6. p., vzor píseň; Bratislavy – 2. p., vzor žena

4. Doplňte *i, í/y, ý*. Potom napište jako diktát.

Řešení: Kosmonauti se dívají ve vesmíru na modravou zeměkouli. Babičky vzpomínají na dávné doby. Krtci dělají chodbičky v zemi. Nepřibližuj se k roztočené vrtuli. Neumím chytat ryby. Dej pozor na nebezpečné vosy. Zajíc skotačil mezi hlávkami zelí.

UČEBNICE

str. 97

1. Podstatná jména rodu mužského vypište do dvou sloupců. Do jednoho pište ta, která označují *osobu* nebo *zvíře*. Do druhého ta ostatní.

Řešení: osoba/zvíře: kamarád, zedník, vrabec, Němec, soused; ostatní: jírovec, mrak, jetel, šerák

2. b) Vyhledejte podstatná jména rodu mužského. Určete životnost, číslo a pád.

Řešení: Kmotře – živ., č. j., 5. p.; Petře – živ., č. j., 5. p.; vepře – živ., č. j., 4. p.; Jetelem – neživ., č. j., 7. p.; jelen – živ., č. j., 1. p.; hřbet – neživ., č. j., 4. p

UČEBNICE

str. 98

3. a) Rozhodněte, které slovo do řady nepatří. Zdůvodněte.

Řešení: a) straka – rodu ženského, všechna ostatní slova jsou rodu mužského

b) mech – rodu mužského neživotného, všechna ostatní slova jsou životná

c) čmelák – rodu mužského životného, všechna ostatní slova jsou neživotná, není rostlinou

b) Každé podstatné jméno rodu mužského si řekněte ve 2. pádu jednotného čísla. Za pomoci tabulky na vedlejší straně ho přiřadte ke vzoru.

Řešení: a) datla (pán), strakapouda (pán), skřivana (pán), drozda (pán), vrabce (muž), čápa (pán); b) jelena (pán), jezevce (muž), mravence (muž), mechu (hrad), srnce (muž), medvěda (pán), zajíce (muž); c) tulipánu (hrad), jetele (stroj), podbělu (hrad), čmeláka (pán), šeríku (hrad), bezu (hrad), dubu (hrad), jírovce (stroj)

4. a) V básni vyhledejte podstatná jména rodu mužského a zapište je ve tvaru 1. pádu jednotného čísla. Připište, zda jsou životná (Ž), nebo neživotná (N).

Řešení: kluci – kluk (Ž), papír – papír (N), had – had (Ž), kluky – kluk (Ž), hlad – hlad (N), plže – plž (Ž), brouka – brouk (Ž)

b) U podstatných jmen, která končí souhláskou, uveďte i tvar 2. pádu. Za pomoci tabulky zařadte vyhledaná podstatná jména ke vzorům.

Řešení: papír – bez papíru, vzor hrad; had – bez hada, vzor pán; hlad – bez hladu, vzor hrad

c) Poznali jste, který živočich dopis napsal? (Obrázek vám napoví.)

Řešení: Slepýš.

1. a) Přečtěte text. Vypište z něho podstatná jména rodu mužského životného. Zapište je v 1. a 2. pádu jednotného čísla. Potom rozhodněte, zda se skloňují podle vzoru *pán*.

Řešení: [Některá podstatná jména se opakují. Vypsána jsou pouze jednou.] strýčka – strýček, bez strýčka, vzor pán; Pavla – Pavel, bez Pavla, vzor pán; brouk – brouk, bez brouka, vzor pán; křeček – křeček, bez křečka, vzor pán; strýček – strýček, bez strýčka, vzor pán

b) Uhodli jste, které zvíře měl strýc na mysli? Podle jakého vzoru se toto podstatné jméno skloňuje?

Řešení: Pes – ka-pes-ník, podle vzoru pán

2. Doplněte tvary podstatných jmen v 2. pádu čísla jednotného, v 1. a 4. pádu množného čísla.

Řešení: vlk: vlka, vlci, vlky; netopýr: netopýra, netopýři, netopýry; tygr: tygra, tygři, tygry; drozd: drozda, drozdi/drozdové, drozdy; sysel: sysla, sysli, sysly; sup: supa, supi, supy; motýl: motýla, motýli, motýly

3. Slova znázorněná na obrázcích pište v 1., 4., 5. a 7. pádu množného čísla. (Pomáhejte si shodným tvarem patřičného vzoru.)

Řešení: páv: páv (1. p.), pro páva (4. p.), páve/Páve (!) (5. p.), pávem (7. p.); pes: pes, pro psa, pse/Pse (!), se psem; kos: kos, pro kosa, kose/Kose (!), s kosem; chlapec: chlapec, pro chlapce, chlapče/Chlapče (!), s chlapcem; krtek: krtek, pro krtka, krtku/Krtku (!), s krtkem

4. Vyhledejte podstatná jména skloňovaná podle vzoru *pán*, která jsou ve tvaru 7. pádu množného čísla. Zdůvodněte pravopis (pomůcka: *s pány*). Potom doplňte *i/ya* napište do sešitu.

Řešení: sokolník se sokoly, rám provrtaný červy, dívat se za letícími čápy, klec s holuby, mezi lvy, sysli hloubí nory, čápi na komíně, utíkat za motýly, lovit sysly, cvičitel se psy, obdivovat pávy, lovit buvoly, obraz s anděly

5. Doplněte tvary slov: *holubi – holuby, orli – orly, lvi – lvy*. Pomůcka: 1. pád množného čísla: *ti holubi*, 4. pád množného čísla: *(pro) ty holuby*.

Řešení: [Doplnili jsme pouze jeden z tvarů.] Na střeše seděli holubi. Sousedí mají bílé holuby. Holubi hnízdí vysoko v horách. Spatřil jsi už někdy letící holuby? Holubi jsou nazýváni králi zvířat. Pozorovali jsme holuby s lvicemi.

6. a) Doplněte neúplná slova a napište do sešitu.

Řešení: bylinářka, myš, síto, sýr, sirotek, mlynář, hmyz, místnost, mýtina, plynovod, hlemýžď, pytel, netopýr, smyk, chvíle, obydlí, pilina, sýček, bič, kluziště, výlet, dobytek, babyka, myslivna, dobromysl, synek, hbitý, výskok

b) Nad podstatná jména rodu ženského a středního nadepište vzory.

Řešení: bylinářka – vzor žena, myš – vzor kost, síto – vzor město, místnost – vzor kost, mýtina – vzor žena, chvíle – vzor růže, obydlí – vzor stavení, pilina – vzor žena, kluziště – vzor moře, ba-byka – vzor žena, myslivna – vzor žena, dobromysl – vzor píseň

c) Živočichy dělíme do dvou velkých skupin – na *obratlovce* a *bezobratlé živočichy*. Řekněte, čím se tyto dvě skupiny liší. Do které z těchto skupin patří *hmyz*?

Řešení: Obratlovci – mají vnitřní kostru složenou z kostí a páteř složenou z obratlů. Bezobratlí – nemají kosti ani obratle. Hmyz patří do velmi početné skupiny bezobratlí – nemají obratle ani jiné kosti a žijí ve všech prostředích na Zemi.

7. Převeďte do množného čísla a napište do sešitu.

Řešení: Psi jsou velmi užiteční. Psy nazýváme nejlepším přítelem člověka. Vycvičení psi vodí slepce. Psi opatrují malé děti. Myslivci chodí se psy na lov. Na severu tahají psi sáně. Některé objekty jsou střeženy psy. Psy nezavírejte jen do boudy, ale snažte se jim porozumět. Majitelé své psy milují.

UČEBNICE

str. 101

1. b) Vysvětlete vyznačená slovní spojení a význam slova *staromilec*.

Řešení: Je neomezeným králem. – Je nezávislým, jediným králem. Jeho pracovní náplň tvoří.. – Jeho pracovní povinnosti (činnosti). Má spadeno na mladá děvčata. – Zaměřuje (soustředí se) na mladá děvčata. Staromilec – milovník staré doby.

UČEBNICE

str. 102

1. a) Přečtěte společně. Z textu vypište podstatná jména rodu mužského neživotného. Zapište je v 1. a 2. pádu jednotného čísla. Potom rozhodněte, zda se skloňují podle vzoru *hrad*.

Řešení: most – most, mostu, vzor hrad; Chrám – Chrám svatého Víta, Chrámu svatého Víta, vzor hrad; hrad – hrad, hradu, vzor hrad; Karlštejn – Karlštejn, Karlštejna/u, vzor hrad; kostel – kostel, kostela, vzor hrad; na Karlově – Karlov, Karlova, vzor hrad; oblouky – oblouk, oblouku, vzor hrad

b) Jak se dnes nazývá *most*, který nechal Karel IV. postavit přes Vltavu?

Řešení: Karlův most. (Nahradil Juditin most stržený při jarním tání v r. 1342.)

2. Za pomoci obrázků vytvořte slovní spojení. Zapište je do sešitu.

Řešení: dřevěné stoly, silné provazy, pečuje o své zuby, hluboké lesy

3. Do vět doplňte náležité tvary slov.

Řešení: výstřely, obrazy, vozy, hříby, rozkazy, řetězy

UČEBNICE

str. 103

1. a) Napište, jak se říká člověku, který:

Řešení: a) učitel; b) sběratel; c) řidič; d) krotitel

b) Doplněná podstatná jména si řekněte ve 2. pádu jednotného čísla a přiřaďte je ke vzoru.

Řešení: učitel – učitele, vzor muž; řidič – řidiče, vzor muž; sběratel – sběratele, vzor muž;

krotitel – krotitele, vzor muž

2. a) Přečtěte si básničku. Vypište z ní podstatná jména rodu mužského životného. Zapište je v 1. a 2. pádu jednotného čísla. Potom rozhodněte, zda se skloňují podle vzoru *pán*, nebo podle vzoru *muž*.

Řešení: vědec, vědce – vzor muž; strejc, strejce – vzor muž; učitelé, učitelů – vzor mužů; obchodníci, obchodníků – vzor pánů; nevzdělanci, nevzdělanců – vzor pánů; mudrci, mudrců – vzor pánů

- b) Vyhledejte podstatná jména rodu ženského a středního. Určete u nich rod, číslo, pád a vzor.

Řešení: rod ženský: křídou – 7. p., č. j.; nulu – 4. p., č. j.; vsi – 2. p., č. j.; náušníci – 4. p., č. j.; půl-noc – 1. p., č. j.; rod střední: vejci – 3. p., č. j.; srdci – 6. p., č. j.

UČEBNICE

str. 104

3. Určete vzor podstatných jmen. Slova pište v daném tvaru.

Řešení: myslivec – myslivci, myslivcích, myslivci, vzor muž; cvičitel – cvičitelé, cvičitelích, cvičiteli, vzor muž; král – králové, králích, králi, vzor muž; šimpanz – šimpanzi, šimpanzích, šimpanzi, vzor muž

4. Do vět doplňte tvary slov *učitel*, *ředitel*, *spisovatel*.

Řešení: To je pan učitel/ředitel/spisovatel. To jsou páni učitelé/ředitelé/spisovatelé. Nelze začít bez pana učitele/ředitele/spisovatele. Nelze začít bez pánů učitelů/ředitelů/spisovatelů. Přišli jsme k panu učiteli/řediteli/spisovateli. Přišli jsme k pánům učitelům/ředitelům/spisovatelům. Známe pana učitele/ředitele/spisovatele. Známe pány učitele/ředitele/spisovatele. Dobrý den, pane učiteli/řediteli/spisovateli. Dobrý den, páni učitelé/ředitelé/spisovatelé. Mluvíme o panu učiteli/řediteli/spisovateli. Mluvíme o pánech učitelích/ředitelích/spisovatelích. Seznámili jsme se s panem učitelem/ředitelem/spisovatelem. Seznámili jsme se s pány učiteli/řediteli/spisovateli.

5. a) U každého podstatného jména určete vzor.

Řešení: závodník – vzor pán; cvičitel – vzor muž; hříbě – vzor kuře; cirkus – vzor hrad; vítěz – vzor muž; moře – vzor moře; otec – vzor muž; modřín – vzor hrad; myš – vzor kost; srnec – vzor muž; datel – vzor pán; dub – vzor hrad; hroch – vzor pán

- b) Vypište podstatná jména, která se skloňují podle vzoru *muž*. Druhé písmeno z každého slova napište postupně za sebou. Získáte odpověď na hádanku: *Slyšíš to, cítíš to, nevidíš to. Co je to?*

Řešení: cvičitel, vítěz, otec, srnec – vítr

6. Přečtěte se slovy v náležitém tvaru. Zdůvodněte pravopis.

Řešení: učiteli (muži), stavitelích (mužích), přáteli (muži), vítězi (muži), králi (muži), Tomášovi (mužovi), objevitelích (mužích), pořadateli (muži)

7. Vytvořte vhodné dvojice slov. Doplňte *i*, *í/y*, *ý*. Napište do sešitu.

Řešení: lvi s krotiteli, koráby s kormidly, čápi loví žáby, zajíci na poli; vyprávění o králi, gorily a šimpanzi, psi s cvičiteli, motýli mávají křídly

1. a) Přečtěte si hádanky. Zkuste na ně odpovědět. Odpovědi запиšte.

Řešení: 1. déšť, 2. vítr, 3. sníh

- b) Řešení hádanek přiřadte ke vzoru.

Řešení: déšť – vzor stroj, vítr – vzor stroj, sníh – vzor stroj

- c) Určete slovní druh slov z hádanek.

Řešení: 1. Cupy (10), dupy (10) u (7) chalupy (1), kapy (10), kapy (10) na (7) okapy (1), na (7) zahradě (1) šeptá (5): Pšššššt (10)! 2. Letí (5), huderá (5), píská (5), dveřmi (1) tříská (5). 3. Přišel (5) k (7) nám (3) bílý (2) pták (1), zalehl (5) nám (3) celý (2) sad (1).

2. Soutěž. K jakému rodu a ke kterému vzoru řadíme názvy měsíců a dnů?

Řešení: a) vzor hrad: leden, únor, březen, duben, květen, červen, srpen, říjen, listopad; vzor stroj: čer- venec, prosinec; vzor stavení: září

b) pondělí – r. stř., vzor stavení; úterý – r. stř., vzor stavení; středa – r. ž., vzor žena; čtvrtek – r. m., vzor hrad; pátek – r. m., vzor hrad; sobota – r. ž., vzor žena; neděle – r. ž., vzor růže

3. a) Určete vzor podstatných jmen. Doplňte tvary podle zadání.

Řešení: kraj – o kraji, krajích, kraji, vzor stroj; kašel – o kašli, kašlích, kašli, vzor stroj; jetel – o jeteli, jetelích, jeteli, vzor stroj; cíl – o cíli, o cílech, cíli, vzor stroj

5. a) Určete pád vyznačených podstatných jmen. Uveďte, jaké písmeno doplníte.

Řešení: v pytlí – 6. p.; v pytlích – 6. p.; pytlí – 7. p.; s penězi – 7. p.; o penězích – 6. p.; penězi – 7. p.; O pe- nězích – 6. p.

6. Vyberte vhodné slovo z nápovědy. Zdůvodněte pravopis. Napište do sešitu.

Řešení: jeteli (stroji), psy (pány), mrazy (hrady), přáteli (muži), pytlí (stroji), vítězi (muži), kašli (stroji)

7. Určete vzor podstatných jmen. Potom doplňte tvary v množném čísle.

Řešení: čert (vzor pán) s řetězem (vzor hrad) – čerti s řetězy, jednat se stavitelem (vzor muž) – jednat se staviteli, topit v kotli (vzor stroj) – kotlích/kotlech, jestřáb (vzor pán) se sokolem (vzor pán) – jestřábi se sokoly, jablko (vzor město) v pytlí (vzor hrad) – jablka v pytlích/pytlech

8. Doplňte *i, í / y, ý*. Zdůvodněte pravopis. Potom napište do sešitu.

Řešení: blyštivé drahokamy, vyprávět příběh o jelenovi, o význačném objeviteli, rozkvetlé duby a topoly, významné vynálezy, kosi vyzobávají různé plody, myši v pytlí obilí, sysli přebývají na poli, datli vysedávají vysoko na stromech, zajíci pobíhají v jeteli

1. a) Pište názvy hudebníků podle zadání. (Použijte příponovou část - *ista*).

Řešení: Na kytaru hraje kytarista. Na trumpetu troubí trumpetista. Na klavír hraje pianista. Na housle hraje houslista. Na basu se přidá basista. Na flétnu píská flétnista.

b) Podle kterého vzoru skloňujeme doplněná podstatná jména?

Řešení: vzor předseda

3. Doplňte do vět chybějící slova. Přiřadte je ke vzoru.

Řešení: strojevdce, průvodce, obránce, důchodce; (podle vzoru soudce)

4. a) Doplňte vynechaná písmena.

Řešení: lvi se svými krotiteli, na výletě nás doprovodí dva průvodci, je to významný cyklista, vyprávěli jsme si vtipy, objevili jsme pokoj se dvěma cizinci, musíme k doktorovi, na výstavě jsme viděli drahokamy

b) Podtrhněte podstatná jména. Určete u nich rod, číslo, pád a vzor.

Řešení: lvi – 1. p., č. mn., r. m. živ., vzor pán; krotiteli – 7. p., č. mn., r. m. živ., vzor muž; výletě – 6. p., č. j., r. m. neživ., vzor hrad; průvodci – 1. p., č. mn., r. m. živ., vzor soudce; cyklista – 1. p., č. j., r. m. živ., vzor předseda; vtipy – 4. p., č. mn., r. m. neživ., vzor hrad; cizinci – 7. p., č. mn., r. m. živ., vzor muž; doktorovi – 3. p., č. j., r. m. živ., vzor pán; výstavě – 6. p., č. j., r. ž., vzor žena; drahokamy – 4. p., č. mn., r. m. neživ., vzor hrad

1. a) Přečtěte básničku. Řekněte, jaké písmeno doplníte v neúplných slovech.

Řešení: pokusy, pokusy, krokusy, periskopy, podběly, zprávy, počasí

b) Ve třetí sloce vyhledejte podstatná jména, určete rod, číslo, pád a vzor.

Řešení: jaro – 5. p., č. j., r. stř., vzor město; suchu – 6. p., č. j., r. stř., vzor město; zima – 1. p., č. j., r. ž., vzor žena; teplota – 1. p., č. j., r. ž., vzor žena; vzduchu – 2. p., č. j., r. m. neživ., vzor hrad; míza – 1. p., č. j., r. ž., vzor žena; růže – 2. p., č. j., r. ž., vzor růže

c) V básni vyhledejte názvy jarních květin. Které další jarní květiny znáte?

Řešení: krokusy, podběly, růže

d) Víte, co jsou *periskopy*? Svůj názor ověřte.

Řešení: Optické zařízení, které umožňuje pohled za roh.

2. Napište věty se správným tvarem podstatných jmen v závorkách.

Řešení: lvy, pávy, šakaly; jeteli, motýly; přáteli, penězích; pytli, holuby; vozy, řetězy; kresby, pastelkami

3. Přečtěte si básničku. Doplňte *i, í/y, ý*. Odůvodněte.

Řešení: Vosy a kosi. Že prý vosy honí kosi z ranní rosy každý den. A co kosi? Prosí vosy: „Nám se nechce z rosy ven.“ Drzé vosy! Teď si kosi kapky rosy v očích nosí. Marně prosí hlásky kosi. Kosi vosy neuprosí.

1. Rozdělte se do dvojic. Vraťte se k přehledu vyjmenovaných slov (viz str. 56). Vyhledejte v něm a запиšte podstatná jména podle zadání. Porovnejte.

Řešení: a) býk, netopýr, syn; b) byt, příbytek, nábytek; c) obyčej, plyš; d) Litomyšl, výheň; e) Příbyslav, myš; f) chmýří

2. Doplněte tvar slova ze závorčky v množném čísle.

Řešení: koza s kůzlaty, stůl s židlemi, váza s květinami, lvice s dvěma lvy, loď s vesly, krajina s poli

Uč., str. 111–126 | VIII. SLOVESA

1. a) Přečtěte si hádanky. Vypište z nich slovesa, určete u nich osobu, číslo a čas.

Řešení: znáte – 2. os., č. mn., čas přít.; nosí – 3. os., č. j., čas přít.; jsme svlékali – 2. os., č. mn., čas min.; jsme plakali – 1. os., č. mn., čas min.; nabíráš – 2. os., č. j., čas přít.; zavíráš – 2. os., č. j., čas přít.; slzí – 3. os., č. mn., čas přít.; se točí – 3. os., č. j., čas přít.

- b) Vyhledejte zvrtné sloveso.

Řešení: se točí

- c) Zapište řešení hádanek. U obou podstatných jmen určete rod a vzor.

Řešení: cibule – r. ž., vzor růže; vítr – r. m. neživ., vzor hrad

2. a) V jaké osobě a v jakém čísle jsou všechna slovesa v textu?

Řešení: 1. os., č. j.

- b) Kdo je vypravěčem příběhu?

Řešení: Vypravěčem je Kocour Modroočko. Ukázka je z knihy Z deníku kocoura Modroočka.

- c) Úryvek převyprávějte, jako když o kocourovi vyprávíte vy: *(Kocour) obešel dům...* V jaké osobě a v jakém čísle budou slovesa?

Řešení: 3. os., č. j.

- d) Ukázku převyprávějte, jako když vyprávíte o dvou kocourech: *(Kocouři) obešli dům...* V jaké osobě a v jakém čísle budou slovesa?

Řešení: 3. os., č. mn.

3. Vypište slovesa v jednotném čísle, z prvních písmen složte slovo. Získáte odpověď na hádanku: *Celou zimu se krmí a v létě se postí. Co je to?*

Řešení: kýveš/kýváš, adresoval, mával jsem, nanosím, absolvuješ – kamna

1. a) Přečtěte si úryvek z básně. Do jednoho sloupce vypište slovesa ve tvaru určitém, do druhého slovesa ve tvaru neurčitém – v infinitivu.

Řešení: tvar určitý: jsem, nemusím, je, nemůžu, dokončil, hrabete; infinitiv: obouvat, mluvit, mlčet, učesat

2. a) Zopakujte si vyjmenovaná slova po *m, p, s*. Doplňte *i, í/y, ý*.

Řešení: mýt nádobí v myčce, vypísl radostí, přesívat přes síto, zamíchat karty, rychle jsi zpychl, zpívat se skupinou, píchl se o trn, nachomýtnout se u nehody, musíte zamykat, sýkorám nasypeme semínka, zapýřil se studem, bylinkový čaj, týden budeme pobývat u babičky

- b) Červeně podtrhněte slovesa v infinitivu a přečtěte je.

Řešení: mýt, přesívat, zamíchat, zpívat, nachomýtnout se, pobývat

- c) Modře podtrhněte zvrtná slovesa a přečtěte je.

Řešení: píchl se, nachomýtnout se, zapýřil se

3. a) Přesmyčky. Vyluštěte a запиšte tvary sloves.

Řešení: mažete, potřeboval, zapomínám, donesl

- b) U sloves určete osobu, číslo a čas.

Řešení: mažete – 2. os., č. mn., čas přít.; potřeboval – 3. os., č. j., čas min.; zapomínám – 1. os., č. j., čas přít.; donesl – 3. os., č. j., čas min.

- c) Ke každému slovesu utvořte infinitiv.

Řešení: mazat, potřebovat, zapomínat, donést

1. a) Přečtěte společně. V textu vyhledejte slovesné tvary v přítomném čase.

Řešení: nepatří, nedýchají, se musejí, živí se, využívají, vysílají, poznají, mají, patří, se řadí, loví, napadá

- b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Do jaké skupiny živočichů řadíme delfíny? Savci. Proč se musejí delfíni občas vynořit nad hladinu? Dýchají plícemi, ne žábami. Za pomoci článku vysvětlíte, co je echolokace. Vysoký zvuk, který vysílají. Využívají ho k orientaci v moři.

- c) V prvních dvou větných celcích určete slovní druhy.

Řešení: Delfíni {1} nepatří {5} mezi {7} ryby {1}, ale {8} mezi {7} savce {1}. Nedýchají {5} tedy {9} žábami {1}, nýbrž {8} plícemi {1}, proto {8} se {3} občas {6} musejí {5} vynořit {5} nad {7} hladinu {1}.

2. Odpovídejte na otázky. Použijte slovesa *psát, přemýšlet, volat*. Svislou čarou označte kořen.
<https://novaskoladuha.cz/klice-ke-cvicenim/>

Řešení: (já) píši, přemýšlím, volám; (ty) piš, přemýšlej, volej; (on, ona) píše, přemýšlí, volá; (my) píšeme, přemýšlíme, voláme; (vy) pište, přemýšlejte, volejte; (oni) píší, přemýšlí, volají

3. a) Ve větách vyhledejte slovesa.

Řešení: ořezával, kypřil, sázel, sel, zaléval, vytrhával, česal, sekal, sklízel, ryl, kopal, převracel, hnožil

b) Přečtěte věty se slovesy ve tvaru 3. osoby čísla jednotného, času přítomného.

Řešení: ořezává, kypří, sází, seje, zalévá, vytrhává, češe, seče, sklízí, ryje, kope/kopá, převrací, hnojí.

c) Přečtěte věty se slovesy ve tvaru 3. osoby čísla množného, času přítomného.

Řešení: ořezávají, kypří, sází/sázejí, sejí, zalévají, vytrhávají, češou, sečou, sklízí/sklízejí, ryjí, kopou/kopají, převrací/převracejí, hnojí

4. Doplňte koncovky sloves. Napište do sešitu.

Řešení: nosí, odpoví, trpí, Vozím, neví, Postavíš, chlubí, zapálíme, Koupíš, přichází

UČEBNICE

str. 116

1. a) Vyhledejte slovesa v budoucím čase a запиšte je do dvou sloupců: 1. složené tvary budoucího času, 2. jednoduché tvary vyjadřující čas budoucí.

Řešení: 1. bude vypadat, budeme žít, bude vypadat, budeme vyrábět, budou ovládat, bude muset chránit; 2. zničí, si uvědomí

c) Vyhledejte podstatná jména a určete v jakém jsou pádě.

Řešení: svět – 1. p.; let – 2. p.; let – 2. p.; století – 6. p.; zeměkoule – 1. p.; aut – 2. p.; počítačů – 2. p.; výrobků – 2. p.; Zemi – 4. p.; roboti – 1. p.; člověk – 1. p.; přírodu – 4. p.

2. Rozhodněte, zda je slovesný tvar v čase budoucím jednoduchý, nebo složený. Určete u něho osobu, číslo a čas. Se slovesnými tvary vymyslete věty.

Řešení: jednoduchý tvar: doneseme, napíšete, připravíme, přijde, uděláš, sníme, složený tvar: bude jíst, budeme vyprávět, budou číst

UČEBNICE

str. 117

3. Do sešitu pište tvary sloves *vařit – uvařit, kreslit – nakreslit, sázet – zasadit* v budoucím čase.

Řešení: Uvádíme pouze jeden příklad: vařit – uvařit.

č. j. – 1. os.: budu vařit, uvařím; 2. os.: budeš vařit, uvaříš; 3. os.: bude vařit, uvaří;

č. mn. – 1. os.: budeme vařit, uvaříme; 2. os.: budete vařit, uvaříte; 3. os.: budou vařit, uvaří

4. Cvičení napište se slovesy v budoucím čase.

Řešení: my budeme psát, chlapci budou lyžovat, oni přiběhnou, děti si budou hrát, ty se budeš učit, větvičky rozkvetou, já budu vyprávět, tužka se zlomí, dítě vyrostе, auto zabrzdí, vy budete cestovat, naši sportovci zvítězí

6. a) Doplňte *i, í/y, ý*. Napište do sešitu.

Řešení: napíšeme dopis, pýchou se celý začepýřil, budu o tom přemýšlet, bydlí v Litomyšli, vypočítá to hbitě, zamyslím se nad tím, budeme bílit celý bytb)

b) Barevně vyznačte tvary sloves v budoucím čase. Řekněte, zda jde o tvar jednoduchý, nebo složený.

Řešení: napíšeme {J}, budu přemýšlet {S}, vypočítá {J}, zamyslím se {J}, budeme bílit {S}

7. a) Přečtete si článek. Text převyprávějte v budoucím čase.

Řešení: Ondra pojede na výlet do Prahy. Strýc mu tam ukáže významné památky. Vyrazí spolu na Hradčany, navštíví Národní divadlo, prohlédnou si Staroměstské náměstí s orlojem. Zajdou se dokonce podívat na Letnou na fotbal. Vše se mu bude líbit.

UČEBNICE

str. 118

1. a) Přečtete si článek. Vypište z něho tvary sloves v minulém čase.

Řešení: přicházely, brali, běhali, křičeli, schovalo, neviděli, chodil, viděl, našel, byla, točila, mohla ulétat, nenesla, sbírala, položila, roztloukala

b) Článek přečtete se slovesy v přítomném čase.

Řešení: V neděli přichází do Jalovcového údolí i jiné děti. Jejich tatínkové je sem berou na procházku. Ale kluci i holky běhají po lese a křičí. Všechno se před nimi schovává a nevidí nic. Ctibůrek chodí po lese jako lištička, proto toho tolik vidí. V křoví nad potokem nachází hnízdo s drozdími mláďaty. Ta jsou nenasytná! Točí otevřené zobáčky za maminkou, a ta se může ulétat. A nenesí jim jen housenky a červíky. Sbírá i šnečky. Položí si je na kámen a roztlouká ulitu zobákem.

c) Z nabídky vyberte klíčová slova, která vystihují obsah textu.

Řešení: Jalovcové údolí, procházka, běhání a křik, hnízdo, housenky, červíci a šnecci

2. K přičestí minulému doplňte náležitý tvar slovesa *být*. Pište do sešitu.

Řešení: Našli jste ten míč? Já jsem to nevěděl. Ty jsi mi to neřekla. Kam jsi to dal? Rozloučili jsme se s nimi. Vrátili jste ty knihy do knihovny? Byl jsi dnes na tréninku?

UČEBNICE

str. 119

3. Slovesa v mráčcích pište ve tvaru 2. osoby jednotného čísla v minulém čase.

Řešení: přál sis, hrál sis, povídal sis, loudal ses, poradil sis, naučil ses, smál ses, radoval ses.

4. Za pomoci tabulek vytvořte tvary sloves v minulém čase.

Řešení: psát: psal jsem, psal jsi, psal, psali jsme, psali jste, psali

kreslit: kreslil jsem, kreslil jsi, kreslil, kreslili jsme, kreslili jste, kreslili

bát se: bál jsem se, bál ses, bál se, báli jsme se, báli jste se, báli se

číst si: četl jsem si, četl sis, četl si, četli jsme si, četli jste si, četli si

5. a) U neúplných slov vymyslete vhodné předpony. V poslední větě doplňte vhodné přídavné jméno. Vymyslete nadpis článku.

Řešení: Nadpis článku: Smolný den; roztrhl, rozsypal, Zametl, umýt, Zakopnul, uhodil, rozhodl,

natrhám, Vylezl, spadl, smolný

b) V jakém čase jsou slovesa v tomto cvičení?

Řešení: V čase minulém.

1. a) Přečtěte básničku. Do sešitu z ní vypište všechny slovesné tvary.

Řešení: Šla, Šla, stál, třásly, byla, Zahrála si, Zasmála se, baví, Mrklo

b) V básničce vyhledejte slovo mnohoznačné.

Řešení: oko

c) V básni vyhledejte přirovnání a vysvětlete ho.

Řešení: tráva byla jako samet = tráva byla hebká

d) Víte, jaký je celý název motýla, kterému se v básni říká *paví oko*? Od kterého živočicha byl odvozen jeho název a proč?

Řešení: Babočka paví oko. Svoje druhé (druhové) jméno dostal podle výrazně zbarvených skvrn na křídlech, které připomínají oka na peří páva korunkatého.

2. U sloves vypsanych z básničky určete osobu, číslo a čas. Za pomoci poučky určete slovesný způsob sloves vypsanych z básně.

Řešení: šla – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.; šla – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.; stál – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.; třásly – 3. os., č. mn., čas min., zp. ozn.; byla – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.; zahrála si – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.; zasmála se – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.; baví – 3. os., č. j., čas přít., zp. ozn.; mrklo – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.

3. Rozhodněte, které slovo do řady nepatří. Zdůvodněte.

Řešení: a) plavání – podstatné jméno; b) spal bych – složený tvar; c) stůj – rozkazovací způsob

4. a) Doplněte *i, í / y, ý*. Napište do sešitu.

Řešení: Vozy s pytlí obilí odjely. Děti se řídily příkazy učitelů. Půjdeš už do školy? Uhodily silné mrazy. Rybáři chytali ryby na malé červy. Dovedete vysvětlit to přísloví? Přiletěli kosi a vlaštovky. Zítra k vám na chvíli zajdeme. Neplýtvá zbytečně slovy. Porovnáme čísla v děliteli.

b) Vlnovkou vyznačte slovesa. Určete u nich osobu, číslo, způsob a čas.

Řešení: odjely – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; řídily – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; Půjdeš – 2. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; Uhodily – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; chytali – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; Dovedete vysvětlit – 2. os., č. mn., zp. ozn., čas přít.; Přiletěli – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; zajdeme – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas bud.; Neplýtvá – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; Porovnáme – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas bud.

1. Přečtěte věty. Určete jejich druh. V každé vyhledejte sloveso.

Řešení: Pomoz mi s úklidem, prosím. – věta práci; Nechodíme dnes ven. – věta práci; Buďte dnes

oba doma. – věta rozkazovací; Vysaj si koberec. – věta rozkazovací

2. Za pomoci poučky určete slovesný způsob sloves vypsaných z 1. cvičení.

Řešení: pomoz, budte, nechodme, vysaj si; Všechna slovesa jsou v rozkazovacím způsobu.

3. b) Vyhledejte slovesa v rozkazovacím způsobu, určete u nich osobu a číslo.

Řešení: vezměte – 2. os., č. mn., zp. rozk.; přijďte – 2. os., č. mn., zp. rozk.; nastoupili jsme – 1. os., č. mn., zp. ozn.; upozornila – 3. os., č. j., zp. ozn.; sedněte si – 2. os., č. mn., zp. rozk.; ne-
běhejte – 2. os., č. mn., zp. rozk.; dejme – 1. os., č. mn., zp. rozk.; nevykláněj – 2. os., č. j., zp. rozk.;
dojeli jsme – 1. os., č. mn., zp. ozn.; řekl, pojďte – 1. os., č. mn., zp. rozk.; nesa-
hejte – 2. os., č. mn., zp. rozk.

4. a) Rozkazujte a zakazujte různým osobám. Pracujte ústně.

Řešení: Drž se pevně! Vyhodte to do koše! Nevyjíždějte z garáže! Nemluvme nahlas! Nezničme tu knihu! Posviť mi baterkou!

UČEBNICE

str. 123

1. a) Přečtěte si básničku. Určete osobu a číslo vyznačených sloves.

Řešení: bych chtěl – 1. os., č. j.; objevil bych – 1. os., č. j.; bych měl – 1. os., č. j.; Byl bych – 1. os., č. j.; bych doplnul – 1. os., č. j.

b) Vyznačené tvary sloves vyjadřují děj, který by se mohl uskutečnit. Jsou ve tvaru podmiňovacího způsobu?

Řešení: Ano.

c) Podle obrázku popište *necky*.

Řešení: Necky se používaly na praní prádla, na koupání: očistu lidí. (Místo dnešní vany.)

2. a) Doplněte vynechaná písmena.

Řešení: bys, by, bychom, byste, by, bych

b) Podtrhněte slovesa v podmiňovacím způsobu. Určete u nich osobu a číslo.

Řešení: vyprávěla bys – 2. os., č. j.; zavezl by – 3. os., č. j.; přišli bychom – 1. os., č. mn.; měli byste – 2. os., č. mn.; přišli by – 3. os., č. mn.; počkal bych – 1. os., č. j.

c) Do sešitu narýsujte stejnou tabulku, jako je na této straně. Doplněte do ní vypsaná slovesa seřazená podle osoby a čísla.

Řešení: počkal bych – 1. os., č. j.; přišli bychom – 1. os., č. mn.; vyprávěla bys – 2. os., č. j.; měli byste – 2. os., č. mn.; zavezl by – 3. os., č. j.; přišli by – 3. os., č. mn.

UČEBNICE

str. 124

3. a) Doplněte *i, í/y, ý*. Napište do sešitu.

Řešení: nasbíráme, uviděli bychom, umyj se, vymyslel by, sbírali by, nezmýlil se, uslyšeli byste, rozmysli se, neplýtvaj bys, zamykej, zpychne by, ozývá se, dovyprávějte to, nežívejte

b) Do sloupce vypište slovesa v podmiňovacím způsobu. Určete u nich osobu a číslo.

Řešení: uviděli bychom – 1. os., č. mn.; vymyslel by – 3. os., č. j.; uslyšeli byste – 2. os., č. mn.; neplýtvat bys – 2. os., č. j.; zpychnul by – 3. os., č. j.

c) Do dalšího sloupce vyplšte slovesa v rozkazovacím způsobu. Určete u nich osobu a číslo.

Řešení: umyj se – 2. os., č. j.; rozmysli se – 2. os., č. j.; zamykej – 2. os., č. j.; dovyprávějte to – 2. os., č. mn.; nežívejte – 2. os., č. mn.

4. Doplněte pomocné sloveso podmiňovacího způsobu sloves. Pište do sešitu.

Řešení: bych, bys, by, bychom, byste, by, bych, byste

5. Dokončete věty. Použijte tvary podmiňovacího způsobu. Pište do sešitu.

Řešení: Odpověděl(a) jsem: „O prázdninách bych jela...“ Odpověděl(a) jsem: „K narozeninám bych chtěla...“

7. Uvedené věty vyjadřující zdvořilou žádost řekněte jiným způsobem. Používejte slovesa v podmiňovacím způsobu.

Řešení: Půjčil bys mi prosím tu knihu? Podal/a/i byste mi prosím sklenici s vodou? Přečetl/a/i byste to laskavě nahlas? Postupoval/a/i byste prosím dále do vozu.

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 125

OPAKOVÁNÍ

1. Určete osobu, číslo, způsob a u způsobu oznamovacího čas.

Řešení: čteme – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas přít.; věděl jsi – 2. os., č. j., zp. ozn., čas min.; napiš – 2. os., č. j., zp. rozk., čas se neurčuje; budeme psát – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas bud.; napíšeme – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas bud.; spal bych – 1. os. č. j., zp. podm., čas se neurčuje

2. a) Vraťte se k přehledu vyjmenovaných slov (str. 56). Vyhledejte všechna slovesa. V jakém jsou tvaru? Která z těchto sloves jsou zvrtná?

Řešení: Slovesa jsou v neurčitém tvaru; být, bydlet, slyšet, blýskat se, polykat, plynout, plýtvat, vzlykat, mýt, myslet, mýlit se, mýtit, zamykat, smýkat, dmýchat, nachomýtnout se, klopýtat, třpytit se, zpytovat, pykat, pýřit se, čepýřit se, usychat, syčet, sypat, výt, výskat, zvykat, žvýkat, nazývat

b) Od každého slovesa z vyjmenovaných slov utvořte tvar rozkazovacího způsobu v 2. osobě čísla jednotného.

Řešení: Buď, bydli, slyš, blýskej se, polykej, plyň, plýtvej, vzlykej, myj, mysl, myl se, myť, zamykej, smýkej, dmýchej, nachomýtni se, klopýtej, třpyť se, zpytuj, pykej, pyř se, čepyř se, usychej, syč, sypej, vyj, výskej, zvykej, žvýkej, nazývej

c) Doplněte chybějící tvary podmiňovacího způsobu.

Řešení: 1. slyšel bych, 2. slyšel bys, 3. slyšel by; 1. slyšeli bychom, 2. slyšeli byste, 3. slyšeli by

UČ., str. 127–137 | IX. STAVBA JEDNODUCHÉ VĚTY

UČEBNICE

str. 127

1. a) Přečtěte příběh. Vlnovkou vyznačte slovesa v určitém tvaru.

Řešení: Padal, Byl, měla, Uviděla, si pochutnává, běžela, chvátáš, roste, jsi, našel, Našel jsem, bylo, jsem zpívala, skákala, tancovala, vidíš, budu

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Jací živočichové vystupují v textu? Jaké mají vlastnosti? Mravenec a luční kobylka. Mravenec je předvídavý, šetrivý, chytrý, protože si nechal/zajistil potravu na zimu. Kobylka je pošetilá, hloupá, protože si myslela, že najde obilí/obživu i v zimě. Co asi odpověděl mravenec kobylce? „Tak vidíš! Já zase budu zpívat a tančit v zimě.“

2. a) Ze slov ve sloupcích složte věty. Zapište je do sešitu.

Řešení: Děvčata si hrála na louce. Čokoládová figurka teplem roztála. Čaj v konvičce voněl. Na horách napadl sníh. Sochy na mostě se opravují.

b) V každé větě vyznačte vlnkou sloveso. Rozhodněte, zda jsou všechny větné celky věty jednoduché.

Řešení: si hrála, roztála, voněl, napadl, se opravují

c) V každé větě podtrhněte rovnou čarou podstatné jméno v 1. pádu.

Řešení: Děvčata, figurka, Čaj, Sochy

UČEBNICE

str. 128

1. b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Poznali jste, kdo je vypravěčem pohádky? Král. Protože je v textu napsané:... slíbím své dcery. Čím se draci živili? Co král drakům slíbil? Draci žrali dobytek, i několik lidí ty potvory požraly. Král slíbil drakům své dcery.

2. a) Doplňte neúplná přísloví. Zapište je. Společně vysvětlete jejich význam.

Řešení: má, nejsou, melou, se chodí, se utrhne

b) V každém větném celku vyhledejte přísudky a vyznačte je vlnkou.

Řešení: má, nejsou, melou, se chodí, se utrhne.

c) Barevně podtrhněte věty jednoduché.

Řešení: Lež má krátké nohy. Bez práce nejsou koláče. Boží mlýny melou pomalu, ale jistě.

3. a) Procvičte si své první znalosti zeměpisu. Dvojice slov použijte ve větách a napište je do sešitu. V každé větě vyznačte vlnkou přísudek.

Řešení: Individuální.

UČEBNICE

str. 129

4. Ve větách vyhledejte přísudek. Za pomoci poučky zapište do dvou sloupců slovesný přísudek a přísudek s pomocným slovesem *být*.

Řešení: slovesný přísudek: nepůjde, vyprávěl, nefunguje; přísudek s pomocným slovesem: byla baletkou, bylo hravé, byl úspěšný, je špinavé

1. a) Věty přepište do sešitu. Vlnkou v nich vyznačte přísudek.

Řešení: se rodí, rostou, mají, leží, je veliká, přijdou, vyjmu, kreslí, čmárá, maluje, je menší

b) V každé větě podtrhněte čarou podstatné jméno v 1. pádu. Určili jste tak doplnění přísudku – podmět.

Řešení: Člověk, lidé, křídý, křída, Křída, žáčci, Děti, Maruška, Pepík, Věrka, křída

2. Podměty v modrých stopách spojte s vhodnými přísudky ze zelených stop. Vzniklé dvojice napište do sešitu.

Řešení: polévka vychladla, oči pálily, voják bojoval, bažina vysychala, hodinky se zastavily, čokoláda chutnala, svíčka plápolala, kočka předla

UČEBNICE

str. 130

3. a) V každé větě vyhledejte podmět. Určete jeho slovní druh.

Řešení: mobil (1), Ona (3), Mladí (2), Louka (1), On (3), První (4), Ondřej (1), Naši (3), Poslední (2), Tři (4)

b) Ve větách vyhledejte přísudek.

Řešení: slovesný přísudek: má, si půjčila, odjeli, se zbarvila, si zapamatuje, vyhraje, zhasne, postupují přísudek s pomocným slovesem být: byl kuchařem, byli první

4. a) Do věty vyberte nejvhodnější sloveso ze závorky. Věty napište.

Řešení: Žáci se učí ve škole. Malíř maluje obrazy. Závodník právě vbíhá do cíle. Lékař léčí nemocné. Pes štěkal na kolemjdoucí. Letuška rozvázela cestujícím občerstvení.

b) Ve větách vyznačte podmět a přísudek podle vzoru. Jak se na tyto větné členy zeptáte?

Řešení: Žáci se učí ve škole. Malíř maluje obrazy. Závodník právě vbíhá do cíle. Lékař léčí nemocné. Pes štěkal na kolemjdoucí. Letuška rozvázela cestujícím občerstvení. Na podmět se ptáme 1. pádem a na přísudek se ptáme: Co podmět dělá?

5. Z nádob vyberte vhodné dvojice slov. Některé dvojice doplňte dalšími slovy a tvořte věty. Napište je a vyznačte v nich podmět a přísudek.

Řešení: Např. Někteří ptáci odlétají do teplých krajin.

UČEBNICE

str. 131

6. a) Do vět doplňte vhodný podmět z nabídky. Určete jeho slovní druh.

Řešení: muškáty (1), dva (4), knížka (1), poslední (2), týden (1), všichni (3), listí (1), Vaši (3), Kalhoty (1), cesta (1)

b) Základní skladební dvojice přepište do sešitu.

Řešení: muškáty rozkvetly, dva se vrátili, knížka byla vydána, poslední stáli, týden se chýlil, všichni se těšili, listí opadávalo, vaši přijdou, kalhoty jsou špinavé, cesta je blátivá.

c) Rozhodněte, které větné celky jsou souvětí.

Řešení: Pracovní týden se chýlil ke konci a všichni se už těšili na víkend. Kalhoty jsou špinavé, protože cesta je blátivá.

8. Vyhledejte ve větách podmět a přísudek. Ve větách s nevyjádřeným podmětem určete tento podmět podle předcházející věty nebo ze souvislosti.

Řešení: Někteří chlapci hráli na hřišti fotbal. Hlasitě po sobě pokřikovali. Před hlavním nádražím se sešli táborníci. Mají velké batohy a spacáky. K Vánocům jsem dostal obrázkovou encyklopedii. Hned jsem si v ní četl. Pavel odešel už ve tři hodiny. Ještě se nevrátil. Děti vyběhly na zahradu, kde natrhaly třešně, ale nedokázaly je všechny sníst.

9. Pozorně si přečtete text o pampelišce. Najděte věty, kde se nevhodně opakuje podmět a vynechejte ho. Napište do sešitu.

Řešení: Pampeliška roste na našich loukách. Připomíná malá žlutá sluníčka. Pampeliška je typická tím, že po utržení roní bílou hořkou šťávu. Pampeliška chutná králíkům, husám a jiným býložravcům. Slouží k výrobě léčiv. Když odkvete, zbyde po ní bělavá koule ochmýřených semínek.

UČEBNICE

str. 132

1. a) Přečtete společně. Ve větách vyhledejte základní skladební dvojice a vypište je na tabuli. U každého podmětu určete a nadepište jeho rod a číslo.

Řešení: Jak ledňáček (r. m., č. j.) bloudil Prahou. Bonifác (r. m., č. j.) se rozletěl. Na čistém nebi se potulovaly obláčky (r. m., č. mn.). Občas zavrčelo letadlo (r. stř., č. j.). Dole pod Bonifácem se ukázala Vltava (r. ž., č. j.). Po řece pluly lodě (r. ž., č. mn.). Po silnicích spěchala auta (r. stř., č. mn.). Bonifác (r. m., č. j.) předhoni několik lodí. Najednou se pod ním objevily vysoké domy (r. m., č. mn.).

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Kdo je Bonifác? Bonifác je pták ledňáček. Kterým velkým městem protéká řeka Vltava? Prahou.

c) Červeně vyznačte koncovku u slovesa v přísudku. Všimněte si, jak se mění tvar slovesa, když se mění rod a číslo podmětu.

Řešení: Jak ledňáček bloudil Prahou. Bonifác se rozletěl. Na čistém nebi se potulovaly obláčky. Občas zavrčelo letadlo. Dole pod Bonifácem se ukázala Vltava. Po řece pluly lodě. Po silnicích spěchala auta. Bonifác předhoni několik lodí. Najednou se pod ním objevily vysoké domy.

UČEBNICE

str. 133

1. a) Přečtete společně. Z druhého odstavce vypište základní skladební dvojice. Určete rod a číslo podmětu. Jakou koncovku má v tomto případě přísudek?

Řešení: Někteří zvířata s Vořechem nesouhlasila. Kořata naříkala na svoje packy od bláta. Selata za sluníčka vyšla ven. Za chvíli však prasátka zmokla na kost. Všechny podměty jsou rodu středního, čísla množného, proto v koncovkách přísudku píšeme a.

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Co se na jaro líbí Vořechovi? Vzduch jako by byl vypraný. Svět samý květ, samá vůně. Vysvětlíte větu „Houpačky nikdy tak nevržou jako zjara.“ Na jaře začnou děti chodit na hřiště a houpou se na houpačkách. Proč se jaro nelíbilo kořatům a proč selatům? Kořata naříkala na svoje packy od bláta. Selata zmokla na kost. Souhlasíte s Vořechem, že na jaře je na světě nejkrásněji? Řekněte proč. Individuální.

2. Doplňte vynechané koncovky v přísudku.

Řešení: Na stromech dozrávala jablka. Ve sklenících se červenala rajčata. Pole se zazelenala.

Ptáčata zmateně poletovala. Zrna na poli klíčila. V houští spala srnčata. K babičce přijela na návštěvu vnoučata.

3. Věty převedte do množného čísla a napište je do sešitu.

Řešení: Kuřata pípala. Káčata se batolila. Zrna klíčila. Vysvědčení byla napsána. Skla se rozbila. Mýdla voněla. Auta troubila. Okna se otevřela. Přání se splnila. Jídla nám chutnala. Města se vylidnila. Děvčata tancovala. Telata přežvykovala.

1. Přečtěte společně. Z prvního odstavce vypište základní skladební dvojice. Určete rod a číslo podmětu. Jakou koncovku má přísudek?

Řešení: myši (1. p., č. mn.) – žily; kočky (1. p., č. mn.) – číhaly; myši (1. p., č. mn.) – se naučily; (myši) (1. p., č. mn.) – se začaly ukrývat; odpověď na koncovku v přísudku viz žlutý rámeček.

2. K podmětům doplňujte vhodné přísudky v minulém čase.

Řešení: Např. vlaštovky létaly, ulice vedly, jabloně kvetly, lampy svítily, švestky zrály, babičky pekly

3. Věty napište do sešitu v množném čísle.

Řešení: Na oknech stály vázy s květinami. Ve skříních se třpytily broušené mísy. Na zdech visely police s knihami. Na stolech byly připraveny polévky. V ošatce byla ozdobená velikonoční vajíčka. Na talířích byla rozpůlená rajčata.

4. Do sešitu pište odpovědi na otázky.

Řešení: Co dělaly děti na hřišti? Děti na hřišti běhaly. Kdy ti mrzly uši? Uši mně mrzly, když jsem neměl čepici. Na co se děti dívaly v televizi? Děti se dívaly na pohádku. Kdy tě pálily oči? Oči mě pálily, když mi do nich nafoukalo.

5. Doplňte vynechaná písmena. Napište do sešitu. Odůvodněte pravopis.

Řešení: Louky se zazelenaly (podmět r. ž., č. mn.). V trávě se objevily (zjevily; podmět r. ž., č. mn.) pampelišky (není vyjm. ani příb. slovo). Jabloně rozkvetly (předpona roz-; podmět r. ž., č. mn.). Zahrady zavoněly (podmět r. ž., č. mn.). Husy (vzor žena) se pásly (podmět r. ž., č. mn.) v trávě (vzor žena). Kachny se potápěly (podmět r. ž., č. mn.) ve vodě. Včely (vzor žena) poletovaly (podmět r. ž., č. mn.) po květech. Dívky (dívinka) si z pampelišek (není vyjm. ani příb. slovo) uvlily (není vyjm. ani příb. slovo; podmět r. ž., č. mn.) věnečky.

1. b) Najděte v textu všechna přirovnání. Vysvětlete jejich význam

Řešení: Spali oba, jako když je do vody hodí. – Spali tvrdě, nepřerušovaně. Padaly sněhové vločky jako trakaře. – Padaly obrovské vločky. Utíkali jako o závod. – Utíkali velmi rychle. Chytrá jako liška. – Velmi chytrá. Uháněli, jako když jim za patami hoří. – Jeli hodně rychle. Rudá jako rak. – Hodně se jí červenaly tváře.

c) Najděte v textu všechna přísloví a rčení. Vysvětlete si, co znamenají.

Řešení: Navíc bylo venku psí počasí, všichni čerti se ženili..... – Venku bylo velmi ošklivé počasí. Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí. – Kdo nepřijde včas, nemusí již získat to, co chtěl či očekával.

Přišli opravdu za pět minut dvanáct. – Přišli na poslední chvíli. Lucinka z toho měla celý den husí kůže. – Stav kůže projevoval naježením (vztyčením) chlupů či vlasů, způsobený zpravidla v reakci na chlad, nával emocí, atd. Hodina se vlekla šnečím tempem.. – Ubíhala velmi pomalu...a komu se nelení, tomu se zelení. – Pracovitým lidem se daří...co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš. – co se jednou naučíš, může se ti v budoucnu hodit

2. Následující přirovnání se nám pomíchala. Dokážete je opravit?

Řešení: Mám hlad jako vlk. Je přesný jako hodinky. Spí jako dudek. Zpívá jako slavík. Krade jako straka. Má paměť jako slon.

UČEBNICE

str. 136

1. Z textu vypište základní skladební dvojice. Určete rod a číslo podmětu (i u podmětu nevyjádřeného). Jakou koncovku má přísudek?

Řešení: Kluci (r. m., č. mn.) si sedli; (kluci) (r. m., č. mn.) se vznášeli; (kluci) (r. m., č. mn.) zakroužili; páni (r. m., č. mn.) spustili; kluci (r. m., č. mn.) letěli; (kluci) (r. m., č. mn.) uviděli

2. Spojte slova do vhodných dvojic. Zapište je a doplňte koncovku v přísudku.

Řešení: vlci vyli, úředníci pracovali, potápěči se potápěli, krejčí šili, psi štěkali, turisté se procházeli, fotbalisté trénovali, kosi zpívali

3. a) Slovesa v přítomném čase převedte do času minulého a napište.

Řešení: štěbetali, letěli, chlubili, odletěli, pobíhali, zobali, Navštívili, pouštěli, jeli, přijeli

b) V prvních pěti větách určete slovní druhy.

Řešení: Ptáci (1) ráno (6) hlasitě (6) štěbetají (5). Holubi (1) letí (5) do (7) polí (1). Pávi (1) se (3) chlubí (5) svým (3) peřím (1). V (7) září (1) čápi (1) odlétají (5) na (7) jih (1). Zajíci (1) pobíhají (5) hbitě (6) po (7) poli (1).

c) Vyhledejte slova s počátečním velkým písmenem, odůvodněte pravopis.

Řešení: Rakušané. Název obyvatel Rakouska.

4. Do vět doplňte vhodné podměty.

Řešení: např. Psi, Káčata, Krávy, Zajíci

UČEBNICE

str. 137

1. Z prvního odstavce vypište základní skladební dvojice. Určete rod a číslo podmětu. Barevně vyznačte koncovku slovesa v přísudku.

Řešení: Lesy (r. m. neživ., č. mn.) rostl-y; vytvářel-y lesy (r. m. neživ., č. mn.); stromy (r. m. neživ., č. mn.) padl-y; (stromy (r. m. neživ., č. mn.)) zetlel-y, rostl-y stromy (r. m. neživ., č. mn.)

2. K podmětu pište vhodné přísudky v minulém čase.

Řešení: Např. Autobusy přijely. Květy se rozvinuly. Klasy vyrostly. Hlasy zazněly.

3. Slovesa v přítomném čase převedte do času minulého. Věty napište.

Řešení: Stromy se ve větru chvěly a ohýbaly. Květy se rozvíjely a voněly. Balvany se řítily ze

stráně. Na nebi mizely mraky. Stromy šuměly ve větru. Květy zavoněly. Lesy byly vykáceny. Zbývaly holé pařezy. Dřevoři svázeli dříví z lesa.

4. Doplňte koncovky v přísudku a vynechané měsíce. Pište do sešitu. Za větu doplňte číslicí pořadí věty podle časové posloupnosti.

Řešení: V září dětem začaly školní povinnosti. – 9.; V březnu se zazelenaly jarní pupeny. – 3.; V červenci posílaly maminky děti na tábory. – 7.; V květnu slavíme Den matek. – 5.; V únoru se konaly maškarní bály. – 2.; V listopadu nastaly sychravé dny. – 11.; V srpnu zemědělci sklízeli obilí. – 8.; V červnu se žáci těšili na prázdniny. – 6.; V prosinci děti kupovaly vánoční dárky. – 12.; V lednu kluci hráli hokej na zamrzlém rybníku. – 1.; V dubnu děvčata barvila velikonoční vajíčka. – 4.; V říjnu padala poslední jablka ze stromů. – 10.

Uč., str. 138–139 | X. STAVBA SOUVĚTÍ

UČEBNICE

str. 138

1. Přečtěte. V každém větném celku vyhledejte jeden nebo více přísudků. Na základě přísudků rozdělte větné celky na *věty jednoduché* a *souvětí*.

Řešení: Konečně ustaly deště. – VJ; Prudké lijáky po sobě nechaly záplavy bahna a písku. – VJ; Potoky se přestaly valit a proudy vody se uvelebily ve svém korytu. – S; Stébla trav se zvědavě rozhlížela, kdo přišel k jaké škodě. – S; Za polní žínkou Evelínkou přihopkal zajíc. – S; Prosil ji, aby pro něho něco vymyslela. – S; Zajíc totiž měl výrazně voňavé tlapy od toho, jak brouzдал v jeteli. – S; Jsou potom moc snadno k vyčuchání a zajíc není na poli ani v lese v bezpečí. – S

2. a) Rozpoznejte věty jednoduché a souvětí.

Řešení: Zavolali nám, aby tatínek přišel do školy. – S; Svačina ležela na stole a my jsme měli hlad. – S; Zámek byl otevřen až od tří hodin. – VJ; Část přístroje v krabici chyběla. – VJ; Protože jsme měli velký hlad, spěchali jsme k babičce, která nám určitě něco dá. – S; Zavolejte nám později. – VJ; Rodiče nevěřili, že nám ujel autobus. – S; Z okna jsme viděli souseda, jak přivezl malá štěňata. – S

b) Vyhledejte souvětí, které se skládá ze tří vět.

Řešení: Protože jsme měli velký hlad, spěchali jsme k babičce, která nám určitě něco dá.

3. a) Rozlišujte věty jednoduché a souvětí. Do sešitu vypište slova, která spojují věty jednoduché v souvětí. Určete jejich slovní druh.

Řešení: a, protože, které, ale; Spojky.

b) Článek vymyslete nadpis.

Řešení: Např. Chudák batoh

c) V prvních třech větných celcích určete slovní druhy.

Řešení: Má (5) zářivé (2) barvy (1), ale (8) nezáří (5). Je (5) smutný (2). Občas (6) si (3) dokonce (6) i (8) popláče (5), protože (8) s (7) ním (3) Pepík (1) špatně (6) zachází (5). Klidně (6) s (7) ním (3) hodí (5) na (7) podlahu (1) nebo (8) mu (3) spadne (5) do (7) bláta (1).

UČEBNICE

str. 139

4. a) Z dvojic jednoduchých vět tvořte souvětí. Použijte spojovací výrazy z nabídky.

Řešení: a) Na hrázi postávali rybáři, kteří se chystali na výlov rybníka. b) Vrátili jsme se domů, protože se pomalu blížil večer. c) Honzík by chtěl nový počítač, i když starý ještě dobře funguje. d) Eva měla chuť na vejčka, ale v ledničce žádná nenašla. e) Papoušek odpověděl každému, kdo při příchodu pozdravil.

b) Vytvořená souvětí запиšte do sešitu. V každé větě vyznačte přísudek.

Řešení: Na hrázi postávali rybáři, kteří se chystali na výlov rybníka. Vrátili jsme se domů, protože se pomalu blížil večer. Honzík by chtěl nový počítač, i když starý ještě dobře funguje. Eva měla chuť na vejčka, ale v ledničce žádná nenašla. Papoušek odpověděl každému, kdo při příchodu pozdravil.

5. a) Určete počet vět ve větných celcích a odůvodněte psaní čárek.

Řešení: Čert se snažil ze všech sil, ale Matoušovu duši nezískal. (2, před spojkou ale se píše čárka); Rozhodl se tedy, že aspoň zničí jeho pole. (2, před spojkou že se píše čárka); Vzal s sebou velký kožený pytel a sbíral do něj kameny ve velikém lomu pod Žebrákovským kopcem. (2, před spojkou a se v tomto případě čárka nepíše); Dávno se vystřídaly noc a den (a spojuje slova, ne věty), když byl Satanáš s prací hotov. (2, před spojkou když se píše čárka); Obrovský pytel hodil přes rameno, (není spojovací výraz) letěl ztěžka a kámen po kameni cestou trousil. (3, před spojkou a se v tomto případě čárka nepíše); Utrmácený doletěl nad Matoušův statek. Tady zjistil, že je jeho měch prázdný. (2, před spojkou že se píše čárka)

b) Z textu vypište do jednoho sloupce slova s předponou, do druhého předložky se slovem.

Řešení: předpona: nezískal, zničí, vystřídaly, ztěžka, utrmácený, doletěl, zjistil; předložky: ze všech, s sebou, pod Žebrákovským, s prací, přes rameno, po kameni, nad Matoušův

c) Najděte všechna zvrtná slovesa.

Řešení: se snažil, rozhodl se, vystřídaly se

d) V textu vyhledejte dvě *slova protikladná* a dvě *slova souznačná*.

Řešení: souznačná: čert || satanáš, měch || pytel; protikladný: den × noc, lom × kopec

Uč., str. 140–143 | XI. ZÁVĚREČNÉ OPAKOVÁNÍ

UČEBNICE ——— OPAKOVÁNÍ

str. 140

OPAKOVÁNÍ ———

1. b) Textu vymyslete nadpis.

Řešení: Např. Klokani

c) Odpovězte na otázky:

Řešení: Do které skupiny savců patří klokani? Podle čeho tento název vznikl? Vačnatci. Podle vaku na břicho. Proč klokani mládě přežívá první měsíce života v matčině vaku na břicho? Protože je příliš malé na to, aby dokázalo přežít v okolním světě, vyšplhá po matčině srsti do vyhřátého vaku. Čím se mládě ve vaku živí? Zde se živí mateřským mlékem. Víte, ve kterém světadílu klokani žijí? Jakým způsobem se pohybují? Žijí v Austrálii a pohybují se skákáním.

d) U podtržených podstatných jmen určete rod, číslo, pád a vzor.

Řešení: samice – 1. p., č. j., r. ž., vzor růže; klokana – 2. p., č. j., r. m., vzor pán; skupiny – 4. p., č. j., r. ž., vzor žena; savců – 2. p., č. mn., r. m. živ., vzor muž; mládě – 1. p., č. j., r. stř., vzor kuře

e) U tučně vyznačených sloves určete osobu, číslo a čas.

Řešení: nosí – 3. os., č. j., čas přít.; říkáme – 1. os., č. mn., čas přít.; bude žít – 3. os., č. j., čas bud.

f) V textu vyhledejte dvě slova souznačná.

Řešení: kapsa/vak

g) V každém větném celku vyhledejte slovesa ve tvaru určitém. Potom rozhodněte, který větný celek je věta jednoduchá a který je souvětí.

Řešení: Víte, nosí – S; patří, říkáme – S; mají – VJ; měří – VJ; je, dokázalo přežít, vyšplhá – S; se živí – VJ; je, vyskočí, bude žít – S

2. a) Složte části přísloví a rčení. Doplňte neúplná slova a přísloví i rčení ve správném znění napište.

Řešení: Lež má krátké nohy, daleko neuteče. Co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš. Je tma jako v pytli. Mám hlad, že bych hřebíky polykal. Čí chleba jíš, toho píseň zpívej. Kolik jazyků znáš, tolikrát jsi člověkem. Boží mlýny melou pomalu, ale jistě.

c) U vyznačených podstatných jmen určete rod, číslo, pád a vzor.

Řešení: lež – 1. p., č. j., r. ž., vzor kost; nohy – 4. p., č. mn., r. ž., vzor žena; člověkem – 7. p., č. j., r. m. živ., vzor pán; jazyků – 4. p., č. mn., r. m. neživ., vzor hrad; mládí – 6. p., č. j., r. stř., vzor stavení; stáří – 6. p., č. j., r. stř., vzor stavení; hřebíky – 4. p., č. mn., r. m. neživ., vzor hrad; pytli – 6. p., č. j., r. m. neživ., vzor hrad; píseň – 4. p., č. j., r. ž., vzor píseň

d) Časujte sloveso *být* ve všech časech.

Řešení: já jsem, ty jsi, on/ona/ono je, my jsme, vy jste, oni/ony/ona jsou

3. a) Odůvodněte pravopis neúplných slov a napište je do sešitu.

Řešení: sbírka, lízátko, pytlák, mysl, splývání, talíř, lvíče, píseň, sídliště, pilník, Bible, myslivec, pýcha, umyvadlo, sýček, chvíle, třpyt, obydlí, cvičitel, sklizeň, jeviště, polibek, povinnost, vycházka, klopýtnutí, pytel, televize, písmo, vítěz, Přibyslav, Litomyšl, pilina, zívnutí, sysel

b) Určete vzor podstatných jmen v prvním a druhém řádku.

Řešení: sbírka – vzor žena, lízátko – vzor město, pytlák – vzor pán, mysl – vzor kost, splývání – vzor stavení, talíř – vzor stroj, lvíče – vzor kuře, píseň – vzor píseň, sídliště – vzor moře, pilník – vzor hrad, bible – vzor růže, myslivec – vzor muž, pýcha – vzor žena, umyvadlo – vzor město, sýček – vzor pán, chvíle – vzor růže, třpyt – vzor hrad, obydlí – vzor stavení, cvičitel – vzor muž

c) Z některých podstatných jmen utvořte slovesa nebo přídavná jména.

Řešení: Např. sbírka – sbírat, lízátko – lízat, pytlák – pytlácký, mysl – myslet, splývání – splývat

4. Tvořte věty s danými slovy.

Řešení: Individuální.

5. K části slova doplňte vhodnou předponu.

Řešení: rozzuřil, bezzubý, nadporučíka, vzpomenout, objednávky, rozkvetly, předložka, objezd

6. Napište odpovědi v množném čísle. Použijte slova z nápovědy.

Řešení: Čím se živí vlaštovka? Komáry a mouchami. Kdo si shromažďuje zásoby obilí? Křečci a hraboši. Která zvířata se pasou na louce? Krávy a husy. Kdo sbírá na květinách sladkou šťávu? Včela a čmeláci. Kdo hlídá pánovo obydlí? Psi.

7. Napište s podstatnými jmény a slovesy v množném čísle.

Řešení: Orli bojují zobáky a drápy. Rysi bojují tlapami. Čápi chytají žáby a ryby. Žáby se živí mouchami a komáry. Sokoli pronásledují holuby. Lvi se plíží za antilopami a gazelami. Slepice sezobnou červy i žížaly.

8. Slova v závorkách napište v náležitém tvaru, doplňte neúplná slova.

Řešení: Kouzelné říše bývají za vysokými horami, za nekonečnými lesy a za hlubokými řekami. Pohádkoví králové obvykle mívají tři syny nebo tři dcery. Zakleté zámky stojí obyčejně na skleněných kopcích. Na lesních mýtinách tančí krásné víly. V dřevěné chaloupce mezi vysokými stromy často žijí ježibaby. Nad nestvůrami zvítězí dobrosrdeční mládenci.

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 142

OPAKOVÁNÍ

9. b) V každé větě podtrhněte čarou podmět a vlnovkou vyznačte přísudek.

Řešení: Jeřáby zvedají obrovitánské trámy. Na návštěvu k nám přijedou Francouzi. Maminka dala na naše dva stoly nové ubrusy. Rybáři chytají ryby na červy. Pejsi do školy nesmějí. Nad vrcholy skal vysvitlo sluníčko. Včely poletují z květu na květ. Tetička se objednala k léčiteli.

c) V textu vyhledejte slova citově zabarvená.

Řešení: Maminka, Pejsci, sluníčko, Tetička

d) Napište tři slova podřazená slovu *ryba*.

Řešení: pstruh, kapr, losos, úhoř...

10. a) Doplňte *i, í/y, ý*.

Řešení: silně, usychalo, jeteli, sysla, povídá, sychravo, Sysel, odpoví, vysvitlo, bych, vytvořil, zásoby, obilí, sýpce, sýček, povykoval, blíží, myslivec, system, síly, stačily

b) Vyhledejte slovesné tvary a určete u nich všechny mluvnické kategorie.

Řešení: pršelo – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; usychalo – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; běžel – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; potká – 3. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; povídá – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; máme – 1. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; odpoví – 3. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; vysvitlo – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; bych vytvořil – 1. os., č. j., zp. podm.; letěl – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; povykoval – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; utíkej – 2. os., č. j., zp. rozkaz.; blíží se – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; ukončil – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; pelášil – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; stačily – 2. os., č. mn., zp. ozn., čas min.

11. Co je ve větách naopak? Rozdělte se do dvojic. Věty opravte a napište. Potom je zapisujte společně na tabuli. Kdo měl cvičení bez chyby?

Řešení: Pekaři pekli buchty. Maminky chovaly děti. Myslivci mířili na srnce. Rybáři chytali ryby. Psi honili zloděje. Kuřata zobala červy.

12. a) Přečtěte si text. Rozhodněte, zda je to *poezie*, nebo *próza*. Zdůvodněte.

Řešení: Poezie. Poezie je veršovaný text vázaný rytmem nebo rýmem.

b) V básni vyhledejte všechna podstatná jména a slovesa.

Řešení: Start (1), léta (1). Léto (1) zná (5), legrací (1), Je (5), Volá (5), jste (5), dobráci (1), „Jsme (5), křídlo (1), drží (5), lepidlo (1). je (5), školník (1) dříme (5).,lavíc (1) odlepíme (5), vystartujeme (5), léta (1), Třída (1), odlétá (5)

Uč., str. 144–145 | XII. ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

UČEBNICE — OPAKOVÁNÍ

str. 144

OPAKOVÁNÍ —

1. a) Přečtěte si text písničky. Doplňte chybějící písmena.

Řešení: hebkou, nehladte, mříž, prstů

b) Uvedte slovo protikladné ke slovu hebký:

Řešení: hebký × drsný

c) Určete slovní druh slov z básně:

Řešení: máme (5), hebkou (2), po (7), tu (3), deset (4)

UČEBNICE — OPAKOVÁNÍ

str. 145

OPAKOVÁNÍ —

d) Určete rod, číslo, pád a vzor vyznačených podstatných jmen:

Řešení: zvířata – r. stř., č. mn., 4. p., vzor kuře; zahradě – r. ž., č. j., 6. p., vzor žena; lvu – r. m. živ., č. j., 3. p., vzor pán; mříž – r. ž., č. j., 4. p., vzor píseň; prstů – r. m., č. mn., 2. p., vzor hrad

2. Doplňte *i*, *í*/*y*, *y* a správné slovo z nápovědy.

Řešení: Přibyl mi nový odznak do sbírky. Zbyněk přibil poličku.. Michal chce být letcem.Svého psa bys neměl bít. Mezi sovy patří i výr. Na řece se vytvořil vír. Byl hodně vyprahlý, a proto hltavě pil. Motýli, včely i čmeláci přenášejí pyl. Naše kočka se ke mně ráda lísá. Když hora není porostlá lesy, říkáme, že je lysá. Milena ochraptěla a sotva sípala. Evička sypala slepicím zrní.

3. Slova ze závorky napište v náležitém tvaru.

Řešení: větvi, posteli, lvi, vosy, psy, kosi, poli, slovy

4. V každé větě vyberte vhodný podmět. Vytvořené věty запиšte.

Řešení: Kočky, Kosi, Lesy, Strašidla, Ryby

Pozn.: Cvičení neuvedená v tomto klíči mají individuální řešení.